

APPEL

Nr. 4/2021

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Brenner for å bidra

Side 4

Full fres i Fredrikstad

Side 10

Gaza: Konstant frykt

Side 14

Tema:

En ny landminekrise

Side 16-32

APPELL

Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp

Nr. 4, 2021. Årgang 81

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Sissel Fantoft, Ellen Johanne Jarli,
Kirsti Knudsen, Ingebjørg Sørenes,
Marijn Van Broekhoven, Noe Falk
Nielsen, Emil Jeremic, Katherine
Harrison, Kimberly McCosker og
Bui Doan Bach.

Grafisk utforming: LO Media

Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård

Opplag: 31 625

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 8. desember

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss

på telefon 22 03 77 00, eller besøk

oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Krigens etterlatenskaper

Landminer og andre eksplosiver som ligger igjen etter krig og konflikt der mennesker ferdes, lemlestes og dreper tusenvis av mennesker hvert eneste år. Og tallet øker.

I land som Laos og Vietnam ligger det i 2021 fremdeles livsfarlige eksplosiver igjen etter USAs massive bombingene for over 50 år siden. Siden den gang har hundretusenvis av sivile blitt ofre for de usynlige eksplosivene, og nå er det krigsgenerasjonenes barnebarn og oldebarn som rammes.

Mens disse landene jobber hardt med å rydde opp i de millioner tonn med eksplosiver som ble sluppet over dem for flere tiår siden, fører nye kriger og konflikter andre steder i verden til at antallet landmineulykker ikke lenger går ned, men faktisk øker i omfang.

I land som Jemen og Syria har improviserte landminer blitt et stort problem. De er mer ustabile og ofte mye kraftigere enn fabrikkproduserte miner. Improviserte landminer brukes ofte av ikke-statlige grupper, som terrororganisasjonen IS, og i 2020 var de årsaken til halvparten av alle verdens mineulykker.

Totalt ble 7073 mennesker drept eller skadet av miner og eksplosiver i 2020, et tall som bare har økt siden 2013. Åtte av ti ofre er sivile, og halvparten av dem er barn.

Norsk Folkehjelp roper et varsko om at verden nå er på vei inn i en ny landminekrise.

Samtidig snører de landene som finansierer mineryddingen igjen pengesekken. Blant annet har Storbritannia signalisert at de kommer til å kutte finansieringen av ryddeprosjekter med hele 80 prosent!

Nå er det på tide å sette søkelyset på krigens livsfarlige etterlatenskaper på nytt. Det er mulig å løse verdens mineproblem, men da må det internasjonale samfunnet stille opp og betale det det koster å bli kvitt de dødelige eksplosivene.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHOOLD

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Stadig flere mennesker blir drept eller skadet av eksplosiver samtidig som bevilgningene til arbeidet med å rydde eksplosivene faller dramatisk.

FOTO: NORSK FOLKEHJELP LAOS

AKTUELT

- 04** Engasjement etter krisen
- 08** Israelsk angrep på palestinske organisasjoner
- 09** Kvitteringsordning nå!
- 10** Full fres i Fredrikstad
- 14** Gaza: Lever i konstant frykt

TEMA: EN NY LANDMINEKRISE

- 16** Improviserte miner i Irak
- 19** Kvinnelige mineryddere i Bosnia
- 20** Norsk Folkehjelp på plass i Jemen
- 22** Laos og Norge i 30 år
- 24** Gammel ammunisjon til besvær i Vietnam
- 26** Ny giv for atomvåpenmotstanden
- 28** Ingen sivile ønsker krig
- 32** Vi snakker om en ny landminekrise

FASTE ANNONSER

- 33** Støtteannonser
- 34** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 35** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE: En kvinne som har mistet foten i en mineulykke venter på behandling ved et rehabiliteringssenter i Kabul, Afghanistan. Stadig flere sivile blir ofre for landminer samtidig som finansieringen av ryddearbeidet skrumper inn.

Foto: Adek Berry / AFP / NTB

Brenner for å bidra

Flere nye Norsk Folkehjelp-lag er etablert i etterkant av dramatiske hendelser lokalt. Både i Hustadvika og på Øvre Romerike har nye mannskaper i høst deltatt på kurs for å kvalifisere seg som redningsmannskaper.

VIKING SKY: David-André Bruun samlet 70 frivillige da cruiseskipet Viking Sky havnet i havsnød. De serverte mat og drikke til de frivillige som deltok i redningsaksjonen.

SISSEL FANTOFT [tekst]
NORSK FOLKEHJELP HUSTADVIKA [foto]

23. mars 2019 havnet cruiseskipet Viking Sky i havsnød i Hustadvika i Møre og Romsdal. Besetning og passasjerer, totalt 1373 personer, ble evakuert med helikoptre og fraktet til et midlertidig mottakssenter i Brynshallen på Hustad. David-André Bruun var daglig leder i Bryn IL, og havnet plutselig midt oppe i en stor katastrofe.

– I løpet av en halvtime hadde vi samlet 70 personer fra lokalmiljøet i hallen. Det sier noe om dugnadsånden i ei bygd med et par tusen innbyggere, sier han.

Bruun tilbrakte 42 timer i hallen, hvor han sammen med andre frivillige sørget for å servere mat og drikke til dem som jobbet i redningstjenesten.

LOKAL BEREDSKAP: Norsk Folkehjelp Hustadvika har fått en pangstart med 60 medlemmer og tusen følgerskapsplaner og de er med i et pilotprosjekt i Norsk Folkehjelp om vannredning. Fra venstre: David-André Bruun og Silje Hjelen sjekker pulsen.

– De frivillige fra Norsk Folkehjelp var dyktige og profesjonelle, og etter katastrofen bestemte jeg meg for å etablere et nytt lag i Hustad. Jeg begynte å ringe rundt til ressurssterke personer og spørre om de ville bli med, forteller han.

1. oktober i år ble laget formelt stiftet, og har allerede 60 betalende medlemmer.

– Ti personer har foreløpig gjennomført kurs i søk og redning, og seks til venter på kursplass. Vi øker stadig medlemsmassen, og har dessuten fått nesten tusen følgere på Facebook-siden vår – vi er faktisk blant de lagene som har flest følgere. Vi bruker siden til å markedsføre oss og skape engasjement i lokalmiljøet, forteller Bruun.

VIKTIG ROLLE I LOKALSAMFUNNET. Norsk Folkehjelp Hustadvika har inngått en lang-

siktig leiekontrakt med eierne av det lokale bedehuset, og har også fått sponset gratis fibernett i tre år.

– På loftet har vi etablert et eget KO [kommandosentral] utstyrt med alt vi trenger hvis det oppstår en hendelse. Vi har møter omtrent to ganger i måneden, og har allerede bistått en nabokommune i et skarpt oppdrag, sier Bruun.

Han roser støtten laget har fått både fra Norsk Folkehjelp sentralt og fra Norsk Folkehjelp Nesset.

– De har vært helt enestående. Vi har fått uniformer og utstyr og alt vi trengte for å komme i gang, opplyser han.

Norsk Folkehjelp Hustadvika er allerede innlemmet i Hustadvikas kommunes beredskapsplan.

– Vi har en viktig rolle i lokalsamfunnet,

ere på Facebook. De er innlemmet i kommunens bered-
 lre Bruun, Iselin Stranden Lyngstad er for anledningen

derfor må vi også ta oppgaven vår seriøst. Motivasjonen og engasjementet blant våre aktive medlemmer er helt unik, og gjennom kursene bygger vi kompetanse. Jeg fikk selv en aha-opplevelse da jeg deltok på kurset i søk og redning. Den kunnskapen jeg fikk kan jeg få bruk for når som helst – jeg kan faktisk bidra til å redde livet til noen i min egen familie, sier Bruun.

Norsk Folkehjelp Hustadvika er med i et pilotprosjekt i Norsk Folkehjelp om vannredning.

– Hovedfokuset vårt er sjø og fjell, derfor er det helt naturlig at vi spesialiserer oss på redning i vann, forteller Bruun.

UTFORDRENDE OPPSTART. Hans Jørgen Strand bor i Eidsvoll, og ønsket å engasjere seg i frivillig redningsarbeid etter leirskredet

ØVRE ROMERIKE: Mannskaper fra Øvre Romerike deltar på kurs i søk og redning hos Norsk Folkehjelp Rena. FOTO: NORSK FOLKEHJELP RENA

på Gjerdrum natt til nyttårsaften 2020.

– Jeg satt på sidelinja og følte på håpløsheten. Jeg kjente at jeg ønsker å bidra når mennesker er i nød, så jeg gjorde noen undersøkelser på nett og landet på Norsk Folkehjelp. Det er en organisasjon som passer meg godt fordi den er opptatt av søk og redning, forteller han.

Norsk Folkehjelp hadde tilfeldigvis allerede planer om å starte et nytt lokallag på Øvre Romerike, siden det ikke fantes noe lag mellom Lørenskog og Hamar. Hans Jørgen Strand og to andre som deltok på et informasjonsmøte takket ja til å starte det nye laget med Strand som leder. Laget ble formelt etablert i mars.

– Det har vært utfordrende å starte et nytt lag under koronapandemien, men foreløpig har vi 18 medlemmer, hvorav fem er aktive. Noen av oss har kurs i førstehjelp fra før, og vi satser på å få sendt flere på kurs etter hvert, sier han.

STERK DUGNADSÅND. Hans Jørgen Strand har engasjert seg i frivillig arbeid tidligere, men det var Gjerdrum-katastrofen som sendte ham i retning av søk og redning.

– Jeg har alltid likt å bidra, og når du får en slik hendelse så tett på blir det veldig dra-

matisk. Jeg kjenner flere som deltok i redningsarbeidet, og følte på at jeg bare satt hjemme mens de sto midt oppe i katastrofen, sier han.

– Dugnadsånden i Norge er veldig sterk når hendelser oppstår, men det er ikke så lett å bidra som privatperson. Gjennom Norsk Folkehjelp er det frivillige arbeidet satt i system, legger han til.

Planen for Norsk Folkehjelp Øvre Romerike framover er først og fremst å bygge opp en gruppe med godkjente mannskaper som kan få fotfeste i regionen og etablere kontakt med nødetater og andre frivillige organisasjoner i området.

– Vi jobber også med å få på plass kjøretøy og annet utstyr, og med å profilere oss slik at de som bor her i området vet at vi finnes, sier han.

Foreløpig har laget hatt sine møter enten hjemme hos Strand eller på Nebbenes kro.

– Vi har fått noen innspill til lokaler som kan være aktuelle for oss, men foreløpig har vi prioritert å få på plass det vi trenger for å kunne delta i søk- og redningsaksjoner. På lengre sikt må vi ha vårt eget lokale. Det er mye utstyr som skal lagres, så da er det greit å ha et depot, sier Hans Jørgen Strand.

Israel angriper palestinske organisasjoner

– Nå må det internasjonale samfunnet sette ned foten. Vi forventer en rask og skarp reaksjon fra norske myndigheter!

PRESSEMELDING FRA NORSK FOLKEHJELP

Israel har stemplet seks fremtredende palestinske menneskerettsgrupper som terrororganisasjoner. Det innebærer i praksis et forbud mot organisasjonene.

– Dette angrepet er en ytterligere forsterkning av en trend vi har sett over flere år der Israel bruker alle midler for å stilne kritikere, og legger hindringer i veien for kartlegging av brudd på palestinske menneskerettigheter, sier Norsk Folkehjelps generalsekretær, Henriette Westhrin.

De seks organisasjonene: Defense for Children International-Palestine (DCI-P), Addameer Prisoner Support and Human Rights Association, Al-Haq Law in the Service of Man (Al-Haq), Bisan Center for Research and Development, Union of Agricultural Work Committees (UAWC) og Union of Palestinian Women's Committees (UPWC).

– Vi i Norsk Folkehjelp har samarbeidet med en rekke av disse organisasjonene som alle er internasjonalt anerkjente rettighetsorganisasjoner og som har mottatt støtte fra en rekke internasjonale givere. Disse seks palestinske sivilsamfunnsorganisasjonene og menneskerettighetsforkjempere har hatt fokus på menneskerettighetsarbeid i det okkuperte palestinske territoriet, inkludert dokumentasjon og overvåking av menneskerettighetsbrudd og talsmannsarbeid, sier Westhrin.

OLIVENLUNDER: UAWC organiserer palestinske bønder og kan sammenlignes med Norges bonde- og kampen mot okkupasjonen og UAWC bistår bønder som utsettes for overgrep fra okkupasjonsmakten til

KNEBLER SIVILSAMFUNNET. Vi har de siste årene sett en trend med et stadig økende antall angrep og kampanjer rettet mot sivilsamfunnsorganisasjoner som er kritiske til den israelske okkupasjonen av Vestbredden og Gaza – både i Palestina, Israel og internasjonalt – og organisasjoner som støtter palestinske rettigheter, humanitært arbeid og utviklingsprogram på bakken. Det handler om å kneble sivilsamfunnsorganisasjoner som utfordrer Israels militære okkupasjon gjennom forfølgelse og kriminalisering. Det gir utslag i søksmål, klagesaker, svartmalingskampanjer (med mål om å kutte finansiering) og andre former for trakassering. Norsk Folkehjelp har selv også opplevd å bli utsatt for dette gjennom en svertetekam-

panje vedrørende vårt arbeid med minerydning i Iran fra 2001 til 2008 og et prosjekt for kurs i demokrati i Gaza i perioden 2012–2016. Dette rammet støtte fra USAID i et helt urelatert prosjekt i Sør-Sudan.

– Slik situasjonen er nå ser det ut til at det internasjonale samfunnets altfor stilltiende aksept av de stadig mer drastiske tiltakene mot palestinske aktivister har gitt den israelske regjeringen tro på at de nå kan kvele all motstand uten at noen blander seg inn. Norsk Folkehjelp mener at det nå er ekstremt viktig at Norge og EU setter ned foten. Det er et behov for myndigheter i Norge og andre donorer i Europa å komme på banen i forhold til disse spørsmålene og å ta stilling, avslutter Westhrin.

småbrukarlag. Kampen om retten til jorda er sentral i å kjempe for sin sak i rettsvesenet.

Norsk Folkehjelp ber norske myndigheter:

1. Kreve at Israel trekker tilbake stempelingen som «terrororganisasjon» mot de seks palestinske organisasjonene.
2. Kreve at det israelske myndigheter slutter å anvende trusler og trakassering, inkludert vilkårlig kriminalisering, trakassering og undertrykkelse av palestinske organisasjoner, som bryter med grunnleggende folkerettskonvensjoner.
3. Fordømme den ulovlige anvendelsen av intern israelsk nasjonal lov i det okkuperte palestinske territoriet.
4. Offentlig støtte de palestinske sivilsamfunnsorganisasjonene, samt oppfordre det internasjonale samfunnet til å gjøre det samme.

Krever kvittering fra politiet

Etter 30 års kamp fra ulike organisasjoner går byrådet i Oslo endelig inn for en kvitteringsordning for politiet. Det ble feiret med en innholdsrik markering foran Stortinget.

SISSEL FANTOFT [tekst]
ELLEN JARLI [foto]

Organisasjonen mot offentlig diskriminering, Agenda X, African Students Association, Manifold Norway og Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom sto bak markeringen på Eidsvolds plass 18. november. Leder av Solidaritetsungdommen, Ammal Ahmed Haj, Mohamed har ledet arbeidsgruppa.

– Dette er et opprop for å etablere en systematisk ordning hvor politiet skriver kvittering når de stopper folk. Vi vet at mange ungdommer blir stoppet på bakgrunn av hudfarge og klesdrakt. Siden dette ikke blir registrert, har vi ingen eksakte tall. En kvitteringsordning vil være en strukturell endring og et forebyggende tiltak, sier hun.

En rapport fra Antirasistisk Senter viser at mer enn 12 prosent av dem som er født med én eller to utenlandske foreldre opplever at politiet stopper dem regelmessig i angivelig tilfeldige kontroller, og at dette kan være belastende. I 2018 konkluderte FNs menneskerettsråd med at norsk politi faktisk driver med etnisk profilering.

BELASTENDE OG DISKRIMINERENDE. En rekke organisasjoner sluttet seg til markeringen, blant andre flere LO-forbund, Caritas Norge, Norges Handikapforbund og Redd Barna, i tillegg til politiske partier som MDG, SV, Rødt og Ap, samt Sosialistisk ungdom, Unge Venstre, AUF og Unge kommunister.

Byrådsleder Raymond Johansen var første appellan på scenen.

– Oslo skal være en trygg by, uansett hvem du er, hvor du bor eller hvilke steder du besøker. Politiet i Oslo har en høy grad av tillit i befolkningen, likevel opplever en del, spesielt unge menn, politikontrollene i det offentlige rom som belastende og diskriminerende. Det må vi gjøre noe med, fastslo han.

I byrådsplattformen står det at et for-

FEIRING: Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom markerte at byrådet går inn for en kvitteringsordning for politiet sammen med organisasjonene Agenda X, African Students Association og Manifold Norway. En rekke norske organisasjoner hadde også tilsluttet seg markeringen.

søksprosjekt med en kvitteringsordning er ønskelig å innføre.

– I Politirådet som jeg leder sammen med politimesteren blir dette diskutert jevnlig, sa Johansen.

FOREBYGGER FREMMEDGJØRING. Kvitteringen skal blant annet opplyse om type kontroll, tidspunkt, sted, hjemmel for kontroll og tjenestenummeret til politibetjenten som utførte kontrollen.

– En kvitteringsordning vil kunne forebygge fremmedgjøring ved å hindre en praksis som skaper en følelse av avmakt, bidrar til psykiske lidelser hos dem som blir utsatt for vilkårlige kontroller, og mistillit som oppstår når ungdommer opplever å bli stoppet på grunn av etnisitet, klesstil og mingling i grupper og nabolag, sier Ammal Ahmed Haj Mohamed.

Markeringen ble avsluttet med en rapkonkurranse for ungdom under 25 år. Der stilte også politiet med sin egen rap-artist i full uniform: Avsnittsleder ved forebyggende politienhet i Groruddalen Hanne Markhus Andersen. Hun er rap-artist og «slam-poet» på fritida under artistnavnet Soulgirl.d

Full fres i Fredrikstad

I 2015 ble Eva-Lotta Sandberg spurt av hovedkontoret i Norsk Folkehjelp om hun kunne tenke seg å gjøre en innsats for å revitalisere laget i Fredrikstad. Heldigvis for Folkehjelpa tok hun utfordringen på strak arm.

KIRSTI KNUDSEN [tekst]

KIRSTI KNUDSEN og EVA-LOTTA SANDBERG [foto]

– Jeg kjente organisasjonen godt fra før, men hadde aldri tenkt at jeg skulle bli lokallagsleder. Det var imidlertid et lykkelig valg, smiler Eva-Lotta Sandberg.

– Dette var jo under det vi populært kaller flyktningkrisa, og noe av det første vi gjorde var å bistå flyktningene som kom til Fredrikstad. Vi jobbet neste døgnet rundt i sju-åtte måneder. Vi samlet inn penger, skaffet mat og klær, og tilbød språkopplæring.

Folkehjelperne fikk flyktningene med seg på ski og skøyter. De dro i skauen og plukket bær og sopp, gikk på kino, og skaffet gratis-billetter til ulike arrangementer.

– Det var en livsomveltende tid og noe av det heftigste jeg har vært med på. Vi kastet oss rundt og fikk til det utrolige. Sammen med to damer til fra Moss og Sarpsborg var jeg også med på å starte Refugees welcome to Østfold.

FRIVILLIGHETEN SOM DØRÅPNER. I 2016 inngikk Norsk Folkehjelp et samarbeid med Fredrikstad Sentrum Frivilligsentral og Torill Frydenlund i Månegartneriet om arbeidstrening, språktrening og sosialisering for flykt-

EVA-LOTTA SANDBERG

Opprinnelig svensk, flyttet til Norge i 1991. Utdannet skuespiller i Stockholm. Studier i livssyn og etikk, og i medier, kommunikasjon og filmkunnskap ved Universitetet i Oslo, deretter Journalisthøgskolen. Startet eget prosjektlederfirma i 2000, og jobber utelukkende med non-profit-prosjekter.

LOKALLAGSLEDER: Eva-Lotta Sandberg har vært leder av Norsk Folkehjelp Fredrikstad siden laget ble revitalisert i 2015. Nå ser hun fram til at koronapandemien roer seg, slik at aktivitetene kan ta til for fullt igjen.

ninger. Prosjektet het *Frivilligheten som døråpner*, finansiert gjennom Arbeidsdirektoratet.

– Vi allierte oss med Fredrikstad Internasjonale skole, og fikk elever derfra til å plante og dyrke sammen med andre frivillige fra

gartneriet og Norsk Folkehjelp, forteller Eva-Lotta.

Prosjektet skulle etter planen avsluttes sommeren 2021, men på grunn av koronapandemien ble det avlyst. I stedet har barna

PALESTINA: Norsk Folkehjelp Fredrikstad har et stort politisk engasjement, blant annet gjennom et tett samarbeid med Palestinakomiteen. Her har laget inntatt gatene for å vise solidaritet med kvoteflyktingene. Bander Al-Gashamy (nr. 2 f.v.) har sittet i styret siden starten.

fra kommunens sommerskole fått prøve seg.

– I fem dager fordelt på tre uker har de sådd og plantet, og lært hvorfor plantene er viktig for alt liv på jorda. Av en vaskeekte kunster har de lært å lage kunstverk med materialer fra naturen. Vi har flettet blomsterkranser, bygd insekthotell og bakt pizza i Månegartneriets steinovn.

LIKEVERDIGINNSATS. Månefestivalen er en stor, årlig musikkfestival i Gamlebyen i Fredrikstad, der alle jobber frivillig. De lager scenografi, maler og sjauer. De er vakter, står i baren, tar imot artister og jobber backstage.

– Flyktingene er frivillige på lik linje med resten av staben. Dette bærer prosjektet så fint preg av. De blir veldig fort varme i trøya. En av deltakerne sa: «Jeg har vært i Norge i åtte år, og jeg har aldri snakket så mye norsk som i denne perioden», sier Eva-Lotta.

I 2017 kunne Fredrikstad feire sitt 450-årsjubileum. Norsk Folkehjelp samarbeidet med Østfold kulturutvikling og var med på å lage en stor, utendørs forestilling på Værste-området.

– Da hadde vi med en ung og ivrig syrisk

gutt som fotfulgte teknikeren. Det lønte seg, for etterpå fikk han jobb som en slags aktivitetsleder på Glemmen videregående, takket være dette prosjektet. Vi har flere slike solskinnshistorier.

SAMHOLD, GJENSIDIGHET OG VENNLIG MOB-BING. Et viktig element i frivillighetsprosjektet er at deltakerne blir godt kjent med og lærer av hverandre, på tvers av kulturbakgrunn.

– Vi ser at det er en utrolig balanse og gjensidighet i det å gi og ta, ikke minst i Månegartneriet. Vi lærer at noe vi tror er ugress kan bli til te som du kan drikke når du har vondt i magen. En kvinne gikk i fjor sommer hjem med favnen full av grønt som vi hadde tenkt å grave opp og kaste, sier Eva-Lotta.

– Vi kommer ofte fort fram til et punkt hvor det er mulig å grave og være nysgjerrig på et personlig plan. Vi kan tulle og ironisere og snakke om særegen humor i Somalia og Syria. Noen av somalierne var så trøtte under ramadan og de fikk virkelig gjennomgå av de andre som ikke fastet. Jeg opplever at mange nordmenn er utrygge i møtet med andre kul-

turer, og det kan skape avstand. Vi er redde for å krenke noen. Gjennom litt vennlig mobbing kan man komme seg til et tryggere nivå. De tuller med meg fordi jeg er ateist og jeg tuller med dem fordi de er religiøse. Det er ikke vanskelig, bare varmt og trygt for alle.

MAT, QUIZ OG GODE SAMTALER. Eva-Lotta snakker seg varm om de mange aktivitetene Fredrikstad-laget er engasjert i. Et av hjerdebarna er den internasjonale kafeen de arrangerer sammen med 3:16 – en frikirkelig menighet på Røde Mølle.

– Til tross for at jeg er ateist, fungerer samarbeidet fint. Vi har ansvaret annenhver gang. Vi ber inn fire damer fra Somalia eller tre menn fra Syria, gjør innkjøp sammen, og så lager vi mat fra de ulike landene i flere timer. Når vi åpner om kvelden har vi duket bord og tent lys, og så får alle som vil komme.

Noen er nysgjerrig på andre kulturer, andre trenger et gratis måltid, andre igjen er nyinnflyttere som vil bli kjent med andre, forteller Eva-Lotta.

– Som regel har vi quiz etterpå. Det er mye latter, hvisking og juksing. Plutselig viser det ►

MÅNEGARTNERIET

Gartneriet ligger på Byens Marker, like utenfor Gamlebyen, og har store uteområder inkludert grønnsakåker, urtehage, to store drivhus, utekjøkken samt et enkelt sanitæranlegg. I gartneriet dyrkes blomster, urter og grønnsaker etter økologiske metoder. Månegartneriet driftes av Gamlebyen Festivaldrift AS, et ideelt aksjeselskap som også driver Månefestivalen og Gamlebyen Kulturhus. Daglig leder er Torill Frydenlund.

seg at den lille dama med hijab er supergod på fjell i Russland. Jeg har fått bakoversveis flere ganger av å oppdage hvor kompetente, engasjerte og dyktige folk er, selv om de kan virke litt anonyme i utgangspunktet.

SOLIDARITET MED PALESTINERNE. Norsk Folkehjelp Fredrikstad har et nært samarbeid med Palestinakomiteen, og har gjennomført en rekke debattmøter og seminarer på Litteraturhuset, med kjente forelesere som Nils Butenschøn og Mads Gilbert. Og de var selvfølgelig med på å markere FNs internasjonale solidaritetsdag med det palestinske folket, 29. november.

– Vi hadde et stort arrangement i Litteraturhuset med artister som optrådte gratis og innsamling til et proteseverksted i Gaza. Freddy André Øvstegård fra SV og jeg holdt appeller på Stortorvet, og ungdomsgruppen var med på skjerfaksjonen, sier Eva-Lotta.

I desember 2020 tok Fredrikstad-laget også initiativet til aksjonen *Kunst for Maria*, for å hjelpe flyktningene i Maria-leiren etter brannen.

– Lokale kunstnere bidro med sine verker. Vi fikk låne et butikklokale og holdt utstilling der folk kunne komme og se. Gjennom nettauksjonen kom det inn rundt 80 000 kroner.

EVENTYR OG SYKKELKJØKKEN. Eva-Lottas kjæreste prosjekt heter *Eventyr på to språk*. To-tre ganger i halvåret arrangerer Norsk Folkehjelp gratis eventyrstunder for barn på Litteraturhuset. Her kan barna komme og høre eventyr lest på norsk og deres eget morsmål – somali, kurdisk, arabisk. Etter en

MÅNEGARTNERIET: Ungene på Fredrikstad kommunes sommerskole lærer å så og plante av Torill Frydenlund i Månegartneriet. Blomsterkranser, kunstverk, insekthotell og pizza har stått på planen de andre dagene.

pause på grunn av pandemien, er det nå planlagt å starte opp igjen i desember.

Det siste prosjektet er å få i gang et sykkelverksted ved Glemmen videregående skole, kalt *Sykkelkjøkkenet*.

– Det er mange som ikke vet hvordan de fikser en punktering. Og så er det kanskje unger som har fått en sykkel som ikke ser så kul ut. Her kan de komme og få den spraylakkert i gull, om de vil, ler Eva-Lotta. – Vi har kjøpt en stor konteiner og utrustet den med alt som trengs for å reparere, montere og pimpe sykler av alle slag.

Nå legges det opp til en storslagen innvielse på vårparten. En lokal kunstner skal male graffitiverk på konteineren, synlig ut mot veien. Tanken er at det skal være åpent et par

kvelder i uka, med frivillige som liker å mekke – medlemmer, ikke-medlemmer og flyktninger.

– Vi har mange flyktninger som har vært med i flere prosjekter, men det har noen ganger vært vanskelig å få dem til å betale kontingent, sier Eva-Lotta. – Jeg har prøvd å ta opp sentralt med Folkehjelpa at nyankomne kan få tre års gratis medlemskap. Det er fint å få Appell i posten, kjenne at du er medlem på lik linje med andre, men mange føler at de ikke har råd. Og kanskje de ikke har vært medlem av noe i hele sitt liv. Det kunne vært en fin gest. Det er ikke så mange det er snakk om, heller. Det kunne blitt en god innfallsvinkel til å bli bedre kjent med frivilligheten, sier Eva-Lotta Sandberg bestemt.

Engasjerte solidaritetsungdommer

I slutten av oktober møttes et titalls ungdommer i Fredrikstad for å se filmen *Flukt* og spise pizza. Med dette gikk startskuddet for å blåse nytt liv i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom Fredrikstad. Appell har møtt to av dem.

KIRSTI KNUDSEN (tekst og foto)

– Jeg har alltid vært interessert i frivillig arbeid, sier Alma Ofelia Lodalen. – I 2017 hadde jeg to venninner som var med i Solidaritetsungdommen, men etter ett år tok aktivitetene slutt. Nå er det på tide å starte opp igjen.

Syttenåringen forteller at hun ble innmeldt i Folkehjelpa da hun var rundt tolv, og har vært medlem siden, men ikke aktiv. Nå har hun tatt initiativet til å revitalisere Solidaritetsungdom Fredrikstad.

Josefin Meier, også 17 år, har i likhet med Alma blitt kjent med Folkehjelpa via nærmeste familie. Begge jentene går på Glemmen videregående skole – Alma på kunst, design, arkitektur, og Josefin på design, søm, tekstil.

– *Hvorfor har dere valgt å engasjere dere i Solidaritetsungdommen?*

– Det som er så fint er at folk i Norsk Folkehjelp brenner for så mange saker, saker som jeg også vil engasjere meg i, sier Alma, og får tilslutning fra Josefin: – Vi må få gjort noe med all urettferdigheten både her i Norge og i andre land. Jeg vil også lære mer om det som skjer i verden, og bidra til forandring.

PIZZA OG PLANLEGGING. Filmene *Flukt* handler om 36 år gamle Amin, som flyktet med familien

fra Afghanistan til Danmark da han var barn. Den gjorde stort inntrykk på ungdommene, og de hadde mye å snakke om over pizzaen etterpå. Det viktigste var å finne ut hva de skulle satse på framover i Solidaritetsungdom Fredrikstad. Og det var ingen mangel på forslag – fra Palestina til pride og likestilling, ifølge Alma og Josefin.

– *Er det noe dere selv er spesielt engasjert i?*

– Klimakamp – å redde miljøet, svarer Josefin kontant. – Og sette søkelyset på at folk i mange land lider under mangelen på demokrati.

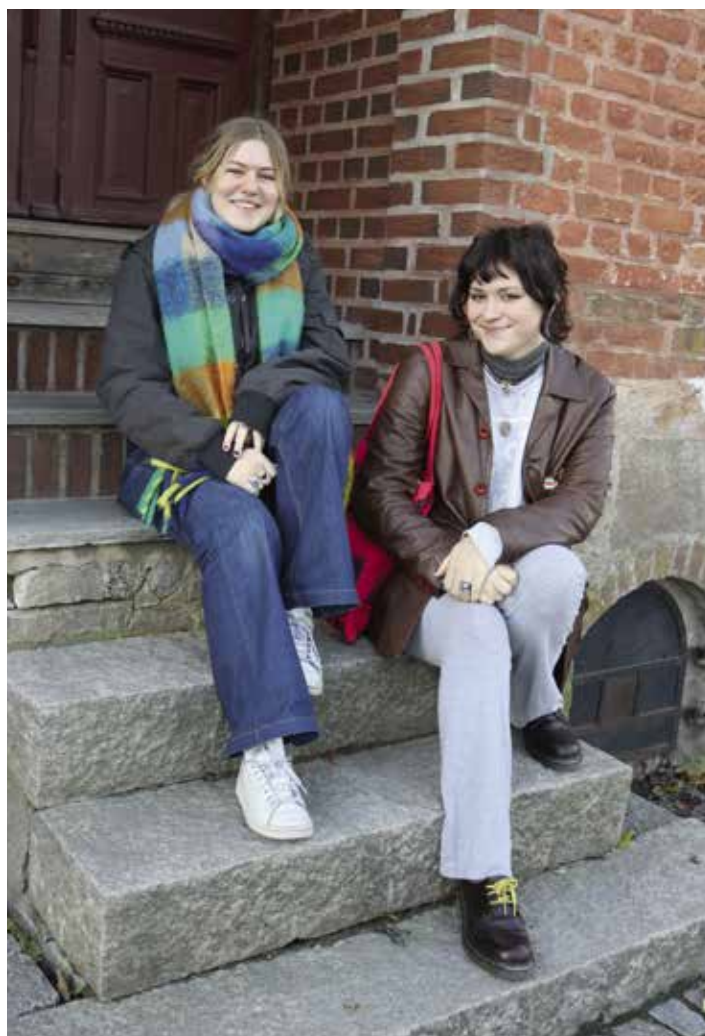
For Alma er solidaritet et overordnet prinsipp, og hun er opptatt av hva Norge kan gjøre nasjonalt og internasjonalt. Og så brenner hun spesielt for likestilling, og har lenge vært aktiv i Skeiv ungdom.

– Jeg er privilegert som fikk vokse opp i Norge. Det forplikter. Jeg må være et godt menneske, et godt forbilde, sier hun.

BLI MED OSS! Solidaritetsungdom Fredrikstad er helt i startgropa, og nå skal det verves flere medlemmer gjennom sosiale medier. Utgangspunktet er bra, for det er mange flere enn de ti som møtte til den første samlingen som har meldt interesse. Den første aksjonen er gjennomført – skjerkaksjonen på FNs internasjonale solidaritetsdag med det palestinske folket, 29. november.

– *Hvis dere fikk ubegrenset med midler til å gjennomføre et arrangement i Fredrikstad, hvordan ville det se ut?*

– En stor festival for alle nasjonaliteter i her i byen, der alle føler seg velkommen. Mat, musikk, artister. Innsamling til

SOLIDARITETSUNGDOM: Solidaritet, demokrati, likestilling og miljø er nøkkelord for Alma Ofelia Lodalen (t.h.) og Josefin Meier i ungdomsgruppa i Norsk Folkehjelp Fredrikstad. Nå oppfordrer de andre ungdommer til å bli med.

internasjonale prosjekter.

Alma og Josefin kommer til slutt med en oppfordring til andre ungdommer:

– Bli med oss! Norsk Folkehjelp er så god på å ivareta ungdomsmedlemmene sine. Det er lett å få i gang aktiviteter. Flere

unge burde gripe mulighetene. Det er jo vi som er framtida og skal bære demokratiet videre til neste generasjon igjen. Det fins ikke noe bedre måte å gjøre dette på enn å starte i nærmiljøet.

FLUKT er en prisvinnende dokumentar som er favoritt til å bli nominert til Oscar i kategoriene beste dokumentar, beste animasjonsfilm og beste fremmedspråklige film.

– Vi lever i konstant frykt

256 innbyggere på Gazastripen ble drept i løpet av den 11 dager lange konflikten mellom Israel og Palestina i mai. Etterdønningene preger fremdeles samfunnet i form av matmangel, økt arbeidsledighet og flere fattige.

TEKST: SISSEL FANTOFT (tekst)

– Alle palestinerne sliter, men det er spesielt vanskelig i Gaza på grunn av usikker mattilgang og stor arbeidsløshet. Situasjonen er veldig vanskelig, og vi føler ikke at vi har et verdig liv, sier Mai, som er områdekoordinator for Norsk Folkehjelp i Gaza. Hun bor i en leilighet i Gaza by sammen med mann og tre barn.

Ut over de menneskelige lidelsene resulterte angrepene også i omfattende ødeleggelser av hjem, virksomheter og infrastruktur, samt skadet økonomien og offentlige tjenester.

– Ingenting er bygd opp igjen. Det eneste som har skjedd er at løse murstein fra sammenraste bygninger er fjernet. 20 000 flere husstander har blitt fattige siden mai, forteller Mai.

Flere sykehus, helseklinikker, skoler og barnehager ble også totalt ødelagt eller skadet under bombingene. Det gjorde situasjo-

NÆR GRENSEN: Bondens åkrer ligger nær grensen til Israel og i mai ble vanningsanlegget ødelagt i et israelsk angrep.

nen enda verre for et helsevesen som allerede var overbelastet på grunn av koronapandemien.

– Livet i Gaza føles helt håpløst, og jeg ser mørkt på framtida. Vi forsøker så godt vi kan å hjelpe hverandre, men vi føler oss maktesløse fordi situasjonen stadig forverres, sier hun.

AKUTT OG LANGSIKTIG HJELP. Siden bombingene i mai har Norsk Folkehjelp sammen med sine partnerorganisasjoner delt ut mat, vann og hygieneartikler til innbyggerne i Gaza. 561 husholdninger med til sammen 3194 personer har fått slike nødpakker. I tillegg får både barn og voksne opplæring i farene ved eksplosiver, og trening som øker sjansene for å overleve bombeangrep.

– Det overordnede målet for vårt arbeid er å redusere ulikhet og skape både praktiske og politiske endringer, samt å sikre at menneskerettigheter og menneskeverd blir ivaretatt. Vi forsøker å jobbe langsiktig og bærekraftig i alt vi gjør, forteller Mai.

Palestinske bønder og fiskere sliter med tilgang til land- og havområder.

– Vi støtter dem med advokathjelp og praktisk bistand. Etter bombingene har vi for eksempel skaffet solcellepaneler til 407 bønder, som hadde fått solcellene sine helt eller delvis skadd i bombingene. Vi har også bidratt med frø, og satt opp solceller ved 33 vannbrønner, slik at bøndene kan vanne avlingene sine, opplyser hun.

33 fiskebåter, som er inntektskilden til 100 fiskere, har også fått støtte.

GAZA HAVN: Mai er områdekoordinator for Norsk Folkehjelp som omfatter alt fra ren nødhjelp til støtte til bø-

– Det bidrar til økt matsikkerhet, i tillegg til at fiskerne kan forsørge sine familier, legger hun til.

Selv om Gaza grenser mot Middelhavet, er sjøen så skitten at det ikke er mulig å bade i den. Under bombingene i mai ble flere fabrikker skadet, og forurenset vann og kloakk rant ut i havet og drepte fisken.

UTRYGGE BARN. I 2007 iverksatte Israel og Egypt en blokkade av Gazastripen. Den gjør det vanskelig å få inn tilstrekkelig med mat, medisiner og andre nødvendigheter til innbyggerne. Interne politiske splittelser, stadige eskaleringer i konflikten mellom Israel og Palestina, og mangel på respekt for internasjonale humanitære lover og menneskerettigheter gjør tilværelsen ekstremt vanskelig for innbyggerne i Gaza.

– Vi føler oss ikke trygge i hjemmene våre, men har ingen steder å dra. Jeg drømmer om å kunne leve et normalt liv, og ta med barna mine på fotball eller i svømmehallen. Når de

*jelp i Gaza. Etter den massive bombingene av Gaza tidligere i år, har Mai fulgt opp et omfattende hjelpe-
nder og fiskere som fikk utstyr og infrastruktur ødelagt i angrepene.*

ikke er på skolen, er vi alltid hjemme. De våkner ofte med mareritt om natta, og er redd for nye bomber. Jeg er livredd for hvordan situasjonen påvirker dem psykisk, sier Mai.

Hun har fremdeles smerter i den ene skulderen etter at hun ble truffet av en murstein under bombeangrepene i mai. Heldigvis ble ikke den tre måneder gamle sønnen som hun bar på truffet.

– Vi lever i konstant frykt for nye angrep. Jeg forsøker å forklare de eldste barna mine hva som skjer, men det er vanskelig for dem å forstå det. De skulle ikke behøve å bekymre seg for bomber, men få lov til å leke som andre barn, sier hun.

UMENNESKELIG BEHANDLING. Mais ekte-mann er opprinnelig egyptisk. Han jobbet tidligere for de palestinske myndighetene, men ble arbeidsløs i 2007.

– Jeg gjør mitt beste for å ta vare på mannen min og barna mine. I tillegg hjelper jeg familien til broren og søsteren min, som

BØNDER: Mai besøker potensielle mottakere av støtte gjennom Norsk Folkehjelp for å reparere vanningsanlegget som ble ødelagt under den israelske bombingene tidligere i år.

begge er arbeidsløse. Jeg er takknemlig for at jeg har en jobb. Det gjør at jeg tross alt er heldigere enn de fleste, sier hun.

I juli tok Mai og ektemannen med seg barna til Egypt for at de skulle få egyptisk statsborgerskap.

– Jeg ønsker at de skal ha dobbelt statsborgerskap, slik at de i framtida selv kan

bestemme hvor de vil bo. Reisen fra Gaza til Kairo tar egentlig 7–8 timer, men vi brukte 48 timer på grunn av alle grensepasseringene hvor vi ble tvunget til å vente i timevis. Barna sov i bilen, men det var ikke plass til at jeg kunne legge meg ned, så jeg måtte holde meg våken. Vi er fullstendig prisgitt grensevak-tene, og det føles rett og slett ikke menneskelig å bli behandlet slik, sier hun.

Hvis Gaza hadde hatt en egen flyplass og blokaden var opphevet, kunne de flydd til Kairo på én time.

KONSEKVENSER FOR MENTAL HELSE. Beho-
vet for finansiell støtte til gjenoppbyggingen av Gaza er akutt.

– Vi trenger alt, for vi har ikke noe verdig liv. Å forsvare retten til å leve et fredelig liv, forebygge nye angrep fra israelsk side, sikre tilgangen til mat, hjelpe folk ut i arbeid og gjenoppbygge infrastrukturen er det som haster mest, sier hun.

I tillegg trenger palestinerne moralsk støtte og solidaritet fra det internasjonale samfunnet.

– Å leve i frykt og fattigdom slik mange palestinerne gjør, får også konsekvenser for deres mentale helse. Det er ikke sunt for barn å vokse opp i et slikt miljø, og jeg er redd for hvordan det vil påvirke dem i framtida, understreker Mai.

Helt siden opprettelsen av staten Israel i 1948 har mange palestinerne levd i leirer, som det også finnes flere av på Gazastripen.

– De hygieniske forholdene i leirene er forferdelige, og menneskene som lever der er så fattige at de ikke bryr seg om koronapandemien. Sist jeg besøkte en slik leir, så jeg at de som bor der ikke engang har såpe slik at de kan vaske hendene sine. Da er det ikke rart at smittetallene skyter i været, sier hun.

Mellom 15 og 20 palestinerne dør hver dag av covid-19.

– Myndighetene har ikke innført noen restriksjoner, så smitten sprer seg fritt. Sykehusene er fulle av pasienter, og det er akutt mangel på plasser for intensivbehandling, forteller hun.

Palestina har bare mottatt nok vaksiner til tre millioner av sine fem millioner innbyggerne.

– Derfor vil belastningen på helsevesenet fortsette å være stor i overskuelig framtid. De fleste palestinerne som dør av korona bor i Gaza, forteller Mai.

Arbeidet med å befri Irak fra de eksplosive fellene som ligger igjen etter terrororganisasjonen IS er et av de mest risikofylte oppdragene Norsk Folkehjelp noen sinne har påtatt seg. Minene ligger ikke nødvendigvis plantet i bakken – de kan like gjerne utløses av at noen åpner inngangsdøra.

Rydder hus så folk kan flytte hjem i

GJEMT I BOLIGHUS: En minerydder fra Norsk Folkehjelp driver bygningssøk i al-Kalah, et nabolag i byen Rawa. FOTO: NOE FALK NIELSEN.

MARIJN VAN BROEKHOVEN og **INGEBJØRG SØRENES** [tekst]

Ved Eufrats elvebredde i Anbarprovinsen, midt i landet, ligger Rawa. IS tok kontroll over byen i juni 2014, og mange flyktet i hui og hast fra hus, hjem og eiendeler. Rawa var den siste skansen til terrororganisasjonen i Irak før den ble gjenerobret av den irakiske hæren i november 2017. Før IS ble beseiret, minela de hus og gater med improviserte miner. Dette har fått alvorlige konsekvenser

for dem som skal returnere hjem, og mineulykkene har vært mange.

De eksplosive fellene som IS etterlot seg har naturlig nok skremt mange av innbyggerne fra å vende tilbake, men noen har tatt sjansen. En av dem er Yussef Shareef og familien hans. De var blant de første som vendte tilbake til nabolaget al-Kalah i Rawa, hvor Norsk Folkehjelp har drevet søk og rydding av improviserte landminer siden april.

OVERLEVDE EKSPLOSJONEN. Yussef har selv

fått føle de destruktive kreftene til disse våpnene på kroppen. I juni 2020 overlevde han en eksplosivulykke i nabohuset, hvor han passet grønnsakshagen mens naboen var borte.

– Jeg skulle inn for å lete etter noe hageutstyr, og prøvde å åpne skapet hvor jeg trodde utstyret lå. I neste øyeblikk smalt det. Jeg kom til bevissthet, men kunne ikke bevege meg og måtte rope om hjelp. En av sønnene mine hadde hørt eksplosjonen fra huset. Han visste heldigvis hvor jeg var, og

gjen

kom for å finne meg, forteller Yussef.

Yussef ble fraktet med ambulanse til Fal-lujah sykehus, hvor han ble operert. Etter en uke ble han sendt videre til et sykehus i Bagdad for enda en operasjon. Totalt har han hatt sju operasjoner, og flere gjenstår. Selv om Yussef tross alt har vært heldig, har han fortsatt problemer med å bevege høyre ben, og må bruke krykker når han går.

INGEN ER TRYGGE. Yussefs yngre bror Sultan Shareef var dessverre ikke like heldig. Han

OVERLEVDE: Yussef og en av sønnene hans utenfor familiehjemmet i al-Kalah i Rawa.

FOTO: NOE FALK NIELSEN.

OMKOM: Huset hvor Sultan Shareef ble drept av en improvisert landmine i 2018. FOTO: MARIJN VAN BROEKHOVEN.

døde i en ulykke i samme gate, og ble bare 19 år gammel. Sultan hadde Downs syndrom, og var veldig opptatt av å advare andre om hvor i nabolaget det befant seg miner. Han hadde ikke språk, men klarte å spre budskapet ved hjelp av håndbevegelser, mimikk og etterligning av bomber som gikk av. Den dødelige eksplosjonen skjedde da Sultan åpnet ytterdøra til et av husene i gata.

– Jeg forstår fortsatt ikke hvorfor Sultan dro dit når han visste at det var improviserte miner i bygget. Han var veldig bevisst på hvor farlige eksplosivene etter IS var, men klarte ikke alltid å kontrollere impulsene sine. Selv om han sannsynligvis visste at det var festet eksplosiver på døra, klarte han kanskje ikke å motstå trangten til å åpne den, sier Yussef.

– Min sønn Sultan advarte alltid alle om

minene, men endte selv opp med å bli et offer, skyter Yussefs far Shareef Mahmood inn, etter å ha forholdt seg taus under hele intervjuet.

IKKE LENGER SPØKELSESBY. Ulykken som drepte Sultan skjedde sommeren 2018, og føyer seg bare inn i rekken av ulykker i al-Kalah før Norsk Folkehjelp satte i gang søk og rydding av bygningsmassen i området.

Siden april har Norsk Folkehjelp gjennom-søkt over 40 hus i al-Kalah. Totalt er 90 etasjer og 400 rom ryddet. Teamet har fjernet ni improviserte miner, mer enn 1400 minekomponenter og over 700 andre eksplosive krigsetterlatenskaper fra bygningene og områdene rundt. Mange av gjenstandene ble funnet i ett spesifikt hus hvor IS hadde etablert et produksjonsanlegg for improviserte miner.

Nå er bygningene klarert, noe som betyr at familiene kan vende tilbake til hjemmene sine i visshet om at det er trygt. Dette til stor glede både for dem selv og for Yussef og resten av innbyggerne som allerede har returnert.

– Nå som gata er trygg, gleder vil oss veldig til å få resten av naboene hjem igjen. Hit-til har det føltes som en spøkelsesby. Det har vært bare oss – vi har følt oss som spøkelser.

– Hjemmet skal være et trygt sted

Reem [28] er minerydder i Norsk Folkehjelp og medlem av et av teamene som nylig ble ferdig med å rydde bygningene i al-Kalah i Irak.

MARIJN VAN BROEKHOVEN [tekst og foto]

Kan du gi oss en kjapp innføring i hvordan dere jobber med rydding av bygninger?

– Før vi begynner å rydde henter vi alltid inn mest mulig informasjon om selve huset. Når vi vet det vi trenger å vite, starter arbeidet med at teamleder sikrer en løype gjennom huset. Denne fungerer som et sikkert utgangspunkt for det innvendige ryddearbeidet. Til selve jobben bruker vi metalldektektor og en lampe, ettersom det kan være ganske mørkt på innsiden av bygget. Hvis vi oppdager eksplosiver eller en utløsermekanisme, typisk i form av en metalltråd, fjerner vi gjenstandene i henhold til prosedyre.

Hvordan havnet du i Folkehjelpa, og trives du i jobben?

– Mannen min jobbet i en annen mineryddingsorganisasjon for noen år siden, så da han fikk høre om jobben i Norsk Folkehjelp,

rådet han meg til å søke. Jeg har vært her siden februar, og elsker jobben på grunn av arbeidsmiljøet. Vi er virkelig et team som støtter hverandre!

Blir du noen gang redd?

– I starten var jeg veldig redd, men takket være god støtte fra resten av teamet og den erfaringen jeg etter hvert har opparbeidet meg, overvant jeg frykten. Det fins ikke noe arbeid i verden som er helt risikofritt, spesielt innen minerydding.

Hva får deg til å fortsette med dette arbeidet?

– Jeg er mamma, og naturlig nok bekymret for livet til barna mine. Det er vanskelig å se på at barna ikke kan leke utendørs fordi IS har lagt ut eksplosiver mer eller mindre tilfeldig rundt om i nabolaget. Det har vært så mange mineulykker i byen hvor jeg bor. Barn og voksne har blitt drept mens de lekte eller svømte i elva.

MINERYDDER: Reem har jobbet som minerydder i Norsk Folkehjelp siden februar.

– En viktig grunn til at jeg setter arbeidet så høyt, er at det er humanitært arbeid. Ved å rydde et hus eller et jordstykke, sikrer jeg livet til barna mine og mange andre – både dem som lever nå og framtidige generasjoner. Derfor fortsetter jeg å jobbe i Folkehjelpa.

Kjenner du noen som har blitt skadet eller drept av miner?

– Det skjer mange ulykker i nabolaget mitt. Blant annet omkom en av slektningene mine, som var jordeier, i en mineulykke. Dette var før Norsk Folkehjelp begynte å rydde miner på eiendommen hans. En annen slektning var også involvert i en mineulykke da han var ute med sauene sine. Også han ble drept.

Hva føler du når du er inne og rydder i noens hjem?

– Jeg føler meg lykkelig, for hjemmet skal være et trygt sted. For hvert nabolag vi rydder, øker vi tryggheten til enda flere familier. De får husene sine tilbake og kan endelig ta fatt på et mer normalt liv.

– Avslutningsvis vil jeg si at jeg er utrolig takknemlig for den jobben Norsk Folkehjelp gjør. Ikke bare fordi det er en inntektskilde for oss, men fordi det er et veldig viktig humanitært arbeid. Etter krigen er det så mange familier som har behov for å få sikret eiendommene sine. Livet i et minefelt kan overhodet ikke sammenlignes med å få leve livet sitt i trygghet.

MØRKT: Lommelykt et viktig verktøy i jakten på de improviserte minene. Ofte kan det være lite lys i bygningene.

Fra bookmaker-sjappa til minefeltet

Snezana Djukovic (30) bor sammen med foreldrene og en yngre søster i Sarajevo. Hun jobbet for en bookmaker da koronapandemien slo til i 2020 og gjorde det nødvendig å foreta et karriereskifte.

EMIL JERICIC (tekst og foto)

Som så mange andre innbyggere i Bosnia-Hercegovina ble Snezana permittert på grunn av pandemien, og befant seg plutselig i køen utenfor arbeidskontoret sammen med mange andre unge mennesker i landet som med ett sto uten jobb.

Rundt 60 prosent av bosniske innbyggere under 30 år er nå arbeidsløse. Snezana fant ingen løsning på problemet før hun i januar 2021 så at Norsk Folkehjelp i Sarajevo søkte etter mineryddere. Hun sendte inn en søknad og ble innkalt til intervju på selveste 8. mars – den internasjonale kvinnedagen.

Intervjuet gikk bra, og hun startet opplæringen i juni. 9. august var hun på plass i minefeltet som godkjent minerydder.

DE FØRSTE KVINNENE I FELTEN. Appell møtte Snezana 28. september i et minefelt i landsbyen Hrasnica i kommunen Gornji Vakuf/Uskoplje. Hun er en av de tre første kvinnelige minerydderne som er ansatt i Norsk

KLAR TILBAKEMELDING FRA SNEZANA: Vi trenger flere kvinner! F.v.: Ada Gradasevic, Programme and Administration Manager, Almina Kurevija, minerydder, Raena Aslam, rådgiver og Snezana Ilic, minerydder.

Folkehjelps mineteam i landet – de seksti andre er menn.

– Hvorfor tror du at det er så få kvinnelige mineryddere i Bosnia-Hercegovina?

– Kanskje fordi mange tror at jobben som minerydder er farlig, og ikke minst betrakter den som mannens område. Imidlertid står det ikke skrevet noe sted at dette er en jobb som passer utelukkende for menn, sier hun bestemt.

Snezana tror det er en generasjonskløft i landet når det gjelder tradisjonelle kjønnsroller, og at dette henger sammen med hvilke verdier barn og unge nå lærer seg hjemme og på skolen.

– Vi trenger flere kvinner i dette viktige arbeidet, og jeg håper at flere kvinner vil søke når Norsk Folkehjelp og andre organisasjoner i framtida skal rekruttere flere mineryddere. Det er snart 30 år siden krigen på Balkan tok slutt, og vi må bli snart ferdig med denne jobben. Kvinner kan spille en avgjørende rolle i denne livsviktige innsatsen.

ET STORT SPRANG. Veien fra bookmakerkontoret til minefeltene må kunne sies å være lang. Hvordan har Snezanas foreldre, søsken og venner reagert på hennes nye karrierevalg?

– Moren min var ganske skeptisk. Hun var redd for det som kunne skje meg i det hun mente var en farlig jobb, og storesøsteren min delte hennes betenknninger. Faren min støttet meg, og det virket til og med som om han syntes det var litt morsomt at en av døtrene hans valgte denne yrkesveien, smiler Snezana.

Hun forteller at venneflokken i begynnelsen var delt i to i dette spørsmålet. Halvparten støttet valget hennes, og resten var negative.

KVINNE I FELT: Snezana Djukovic demonstrerer bruk av metalldetektor (bildet er tatt i et ferdig ryddet område).

– Etter at jeg fikk forklart dem hva jobben min går ut på, ble alle veldig positive til det jeg gjør. Når arbeidsuka er over, er faren min veldig ivrig etter å høre hva jeg har opplevd, mens moren min går sin vei. Men hun har akseptert valget mitt nå.

– Hvordan har du blitt mottatt av kollegene dine, med tanke på at en overveiende del av dem er menn?

– Alle, uten unntak, har vært veldig støttende. Minerydding kan være fysisk krevende, særlig i kupert terreng. Som nytt teammedlem har jeg fått gode råd og tilbud om hjelp. Jeg føler meg veldig velkommen. Jeg trodde at jobben skulle bli stressende, men den er faktisk ikke det. Det viktigste er å følge standard prosedyrer for rydding, være rolig og forsiktig når du håndterer metalldetektor og prodde, og selvfølgelig følge instruksjonene fra teamlederen nøye. Det er dette som er viktig, sier Snezana, – ikke hvilket kjønn du har.

Norsk Folkehjelp Bosnia-Hercegovina takker våre bidragsytere: Utenriksdepartementet, German Federal Foreign Office, Swiss Agency for Development and Cooperation og Coop Norge.

Norsk Folkehjelp på plass i Jemen

FN har kalt Jemen verdens verste humanitære krise i vår tid. Borgerkrigen som fulgte i kjølvannet av den arabiske våren i 2011 har kostet over 100 000 menneskeliv, drevet fire millioner mennesker på flukt og utløst verdens verste matvarekrise. Ikke minst har årevis med krigføring og luftangrep etterlatt enorme mengder eksplosiver på bakken.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

Sile Marie Sammon er ny deskrådgiver i Norsk Folkehjelp, og har blant annet fått det krevende oppdraget med å følge opp det nyetablerte humanitære mine- og nedrustningsprogrammet i Jemen.

– Hva går oppdraget i Jemen ut på?

– Nå i starten planlegger vi å gjøre tre ting: Leverer minehunder og trene hundeførere, veilede og øke myndighetenes kapasitet på minehunder, og lære sivilbefolkningen hvordan de kan beskytte seg mot eksplosive våpen. De to første gjennomfører vi i samarbeid med FNs utviklingsprogram (UNDP), den siste gjennom vårt eget beskyttelsesprogram CPP, som vi allerede driver i krigsherjede land som Syria, Somalia og Myanmar.

Det har tatt flere år å få etablert et program i Jemen. 14. oktober 2021 ble derfor en merkedag da tolv minehunder fra Norsk Folkehjelps Globale Minehundsender i Sarajevo trygt kunne sette potene på bakken i Aden, helt sør i landet. En av organisasjonens fremste minehundekspert er på plass for å veilede de jemenittiske mineryddingsmyndighetene (YEMAC), og to teamledere har i oppgave å lære opp YEMACs hundeførere. Gjennom samarbeidet med UNDP skal vi også hjelpe til med å utvikle nasjonale standarder og prosedyrer for bruk av minehunder.

– Beskyttelsesprogrammet CPP viser sivilbefolkningen hvordan de best beskytter seg og familien fra skader og annen lidelse i en krigssituasjon. Programmet er utviklet for å fungere for alle aldersgrupper, og har ulike

PÅ Plass: Deskrådgiver Sile Marie Sammon sammen med Norsk Folkehjelps landdirektør i Jemen, Faiz Mohammad Paktian og en av minehundene. FOTO: NORSK FOLKEHJELP

moduler for barn, ungdom og voksne. Det innebærer blant annet rutiner for evakuering, grunnleggende brannsikkerhet og førstehjelp. Siden 2014 har vi lært opp 300 000 sivile i krigsherjede områder.

STORT BEHOV FOR MINERYDDING. Det befinner seg enorme mengder eksplosiver i Jemen.

Disse stammer fra en rekke væpnede konflikter som strekker seg helt tilbake 60-tallet. Selv om omfanget er uklart, er det ingen tvil om at borgerkrigen har forverret problemet betydelig.

– Det vi vet er at store deler av befolkningen bor i områder hvor det befinner seg eksplosive våpen siden mesteparten av krigføringen har foregått i byområder. Da snakker vi om alt fra konvensjonelle og improviserte landminer til klasebomber og store flybomber. På toppen av dette kommer ammunisjon som ligger igjen etter kamper på bakken, sier Sile Marie Sammon.

– Vil det bli aktuelt for Norsk Folkehjelp å også rydde miner?

– Det humanitære behovet for eksplosivrydding i Jemen er enormt. Miner og eksplosiver utgjør en daglig trussel mot sivilbefolkningen, og gjør det dessuten vanskelig for organisasjoner å yte nødhjelp. Når situasjonen tillater det, vil det derfor være naturlig å se på mulighetene for å gjennomføre ryddeaktiviteter.

– Hva skal til for å få til dette?

– Som et av verdens fattigste land, er Jemen for det første helt avhengig av internasjonale donormidler for å få ryddet miner og eksplosiver. I krigsområder er det dessuten alltid et spørsmål om sikkerhet og å få tilgang til områder. Koordinering fra myndighetshold er også en forutsetning.

FIRE MILLIONER PÅ FLUKT. I Jemen har konflikten mellom de statlige myndighetene, som er basert i Aden, og houthiene som har over-

tatt hovedstaden Sana'a, i praksis svekket og splittet mineryddingsmyndighetene i to. I sør har YEMAC åpnet et FN-støttet koordineringssenter slik at internasjonale organisasjoner som Norsk Folkehjelp kan gjennomføre aktiviteter. Også i Sana'a har YEMAC bedt om bistand fra FN og det internasjonale samfunnet. Som humanitær organisasjon har Norsk Folkehjelp mål om å kunne jobbe på begge sider av konflikten for å lette lidelsene til sivilbefolkningen, forteller Sammon.

– Borgerkrigen i Jemen har pågått i snart åtte år, og det er dessverre ikke mulig å se noen ende på konflikten pr. i dag, sier Sammon. – Partene består av den saudi-ledede koalisjonen som støtter de statlige myndighetene i Jemen på den ene siden, og den myndighetene til den iranskstøttede houthibevegelsen på den andre. Krigen anslås å ha drevet fire millioner jemenitter på flukt, og mer enn 20 millioner mennesker lever i nød.

I februar i år satte houthibevegelsen i gang en offensiv for å ta den myndighetskontrollerte byen Marib. I mars ble raketter sendt inn i Saudi-Arabia hvor de blant annet traff oljetankere, oljeraffinerier og flyplasser. Den saudi-ledede koalisjonen svarte med en bombeoffensiv mot hovedstaden hvor flere hundre mennesker mistet livet. Sammenstøtet var det dødeligste siden 2018, og har bare bidratt til å sette fredsprosessen ytterligere tilbake. I slutten av november ble det igjen meldt at houthiene hadde rettet missiler og droner mot saudiarabiske flyplasser og oljeinstallasjoner.

– Jemen har signert minekonvensjonen og forpliktet seg til å være fri for landminer innen 2023. Er dette i det hele tatt realistisk?

– Dette er enda en tragisk konsekvens av konflikten. Før borgerkrigen brøt ut var regjeringen i Jemen og YEMAC på god vei mot å få ryddet alle minefelt i Jemen, men konflikten har bare gitt enda flere eksplosiver og landminer på toppen av de gamle. Med tanke på at det er full borgerkrig i landet sier det seg selv at det er urealistisk med et minefritt Jemen innen 2023.

Jemen har derfor bedt om utsettelse på tidsfristen flere ganger. Under det 19. statspartsmøtet for Minekonvensjonen som ble avviklet nå i november fikk de utsatt fristen enda en gang. Ny frist er satt til 1.3. 2027.

OPPLÆRING: Opptreningen av hundeførerne er allerede godt i gang i Jemen. FOTO: NORSK FOLKEHJELP.

Konflikten i Jemen

Under den arabiske våren i 2011 var det store demonstrasjoner i Jemen. Folket krevde at Ali Abdullah Saleh, som hadde sittet som president siden slutten av 70-tallet, måtte gå av. Abdrabbuh Mansour Hadi overtok presidentembedet i 2012, men situasjonen fortsatte å eskalere. På toppen av å skulle håndtere korrupsjon, arbeidsledighet og matusikkerhet, møtte Hadi raskt motstand fra jihadister, separatistbevegelsen sør i landet og sikkerhetsstyrkene til tidligere president Saleh.

Fra 2014 brøt det ut full borgerkrig etter at houthibevegelsen – en iranskstøttet sjiamuslimsk minoritet – tok kontroll over hovedstaden Sana'a og krevde regjeringsskifte. I januar 2015 beleiret houthiene presidentpalasset og avsatte regjeringen til president Abd Rabbu Mansour Hadi etter mislykkede forhandlinger. Hadi flyktet til Aden, men har angivelig vært i eksil i Saudi-Arabia siden desember 2017.

I mars 2015 sendte den USA-støttede saudiarabiske koalisjonen av gulfstater bombefly mot houthioprørerne. I tillegg til luftangrep, innførte koalisjonen omfattende økonomiske sanksjoner. Etter dette har kampene bare fortsatt.

I 2016 forsøkte FN å få til fredssamtaler mellom den allierte houthibevegelsen og den jemenittiske regjeringen. Partene klarte ikke å komme til enighet. Samme år dannet houthiene og regjeringen til tidligere

president Ali Abdullah Saleh et politisk råd som skulle styre Sana'a og store deler av Nord-Jemen.

I desember 2017 brøt Saleh med houthiene og oppfordret tilhengerne sine til å gå til væpnet angrep mot sine tidligere allierte. Styrkene til den tidligere presidenten ble nedkjempet på to dager, og Saleh ble drept.

Iranske våpenforsendelser til houthibevegelsen har siden 2015 blitt effektivt stoppet i Adenbukta av en saudiarabisk marineblokade. Iran har svart med å sende en marinekonvoi, noe som har økt konflikten ytterligere.

Konflikten som opprinnelig startet med et folkelig opprør mot regjeringen, kan i dag best tolkes som et ledd i den langvarige storpolitiske konflikten i Midtøsten mellom Saudi-Arabia og Iran. De siste månedene har kampene blitt intensivert i Marib. Byen er den statlige regjeringens siste bastion i Nord-Jemen, og hovedsete for landets betydelige olje- og gassressurser. Den saudi-ledede militærkoalisjonen som støtter regjeringen har svart med en rekke bombeangrep mot houthiene. Forsøk på forhandlinger har satt kampene på vent flere ganger, men angrepene har blitt gjenopptatt hver gang. Siden oktober har den saudi-ledede koalisjonen rapportert om høye dødstall i nesten daglige trefninger med houthiene.

Norge + Laos = sant

I år markerer Norge og Den demokratiske folkerepublikken Laos at det er 30 år siden de inngikk diplomatiske forbindelser. Samarbeidet mellom de to landene har vært svært viktig for eksplosivrydding i Laos. Spesielt klasebomber utgjør en enorm trussel mot lokalbefolkningen mange steder i landet.

KATHERINE HARRISON OG INGEBJØRG SØRENES
[tekst] **NORSK FOLKEHJELP LAOS** [foto]

Laos kalles det mest bombede landet i historien, sett ut ifra antall innbyggere. Fra 1964 til 1973 ble over to millioner tonn eksplosiver droppet over Laos i 580 000 bombeoppdrag. Dette tilsvarer én flylast med bomber hvert åttende minutt, 24 timer i døgnet, i ni år. Det antas at så mye som 30 prosent av bombene ikke detonerte da de traff bakken. Rundt 80 millioner udetonerte klasebomber lå derfor igjen i terrenget etter at krigen var slutt.

– Siden den gang har eksplosivene rammet hundretusener av innbyggere. Mange har blitt lemlestet eller drept. I tillegg legger klasebombene en demper på utvikling og jordutnyttelse, siden mange vegrer seg for å ta i

MØTER LOKALSAMFUNNET: Et team fra Folkehjelpea gjør undersøkelser under et landsbymøte i Napong i Khongxedone-distriktet.

↑ **SKOLEBARN:** Et kartleggingsteam fra Norsk Folkehjelp på skolebesøk.

bruk områder hvor de mistenker at det ligger eksplosiver, forklarer Aubrey Miles Sutherland, landdirektør for Norsk Folkehjelp i Laos.

TRYGGER BEFOLKNINGEN. Laos er Norsk Folkehjelps største landprogram regnet i antall ansatte. Programmet ble etablert i 1997. De første ti årene støttet Folkehjelpa opp om den nasjonale ryddeoperatøren UXO Lao i form av teknisk assistanse og kvalitets-sikring. I 2009 ble det satt i gang aktiviteter i egen regi i Saravane.

For øyeblikket driver Norsk Folkehjelp undersøkelser og rydding av eksplosiver i fire provinser sør i Laos. Nesten 126 400 eksplosiver og 23 millioner kvadratmeter land har hittil blitt ryddet i det bomberammede landet.

– Målet er å få redusert eksplosivproble-

FJERNET BOMBE: Norsk Folkehjelp fjernet en farlig klasebombe fra hagen til fru Khongsay i landsbyen Nongsakeung i Saravaneprovinsen. Barnebarnet følger spent med mens en tolk fra Norsk Folkehjelp intervjuer henne.

matikken til et nivå der folk kan leve trygt og fritt, og utviklingen ikke lenger begrenses. Når vi rydder og informerer innbyggerne om hvilke områder som er farlige, får de tillit til at de kan ta dem i bruk. Å bidra til å senke de høye skuldrene som så mange går rundt med, for eksempel i forbindelse med landbruk, er noe av det viktigste vi gjør i Laos, sier Sutherland.

STOLT PARTNER. Norsk Folkehjelp er stolt av den viktige rollen de spiller for Laos i arbeidet med å oppfylle forpliktelsene i Klasevåpenkonvensjonen, som er det globale forbudet mot bruk, produksjon, lagring og overføring av klasevåpen.

– En av de viktigste forutsetningene for at en stat skal klare dette, er nasjonalt eierskap – det at en stat setter i gang tiltak for å få bukt med sin egen eksplosivproblematikk og bistår mineofre, pårørende og berørte samfunn. Internasjonalt samarbeid og bistand er også viktig for at en stat skal klare å kvitte seg med disse umenneskelige våpnene innen avtalt tidsfrist, sier landdirektøren.

Utenriksdepartementet og Fagforbundet støtter opp om arbeidet til Norsk Folkehjelp i Laos. Støtten har vært avgjørende for Norsk Folkehjelps arbeid med å gjøre Laos tryggere, og for en verden fri for klaseammunisjon.

– Vårt arbeid med kartlegging, undersø-

kelser og rydding av klasebomber i Laos blir stadig bedre. Landet har gjort betydelige framskritt når det gjelder å rydde og undersøke bombebefengte områder på en tryggere, raskere og mer effektiv måte, sier Sutherland.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING. Norge og Laos deler en felles ambisjon om en mer bærekraftig utvikling i mineryddingssektoren. Sammen med de nasjonale myndighetene jobber Norsk Folkehjelp for å fremme likestilling og inkludering i alle aspekter av programmet.

– Både i forbindelse med rekruttering av ansatte og måten vi jobber på i felt, er dette viktig. Vi er også opptatt av å sikre at behovene til kvinner, menn, gutter og jenter ivaretas på en inkluderende måte i alle aktivitetene vi gjennomfører. Ikke minst jobber vi stadig mer med å fremme miljøvern og redusere miljøavtrykket til programmet i Laos, sier Sutherland.

Ifølge Sutherland har det gode samarbeidet mellom Laos og Norge beredt grunnen for Norsk Folkehjelps viktige arbeid med å fjerne klasebomber i sørlige Laos.

– Vi ser fram til å fortsette å samarbeide med den norske ambassaden i Hanoi, og støtte opp under det bilaterale samarbeidet mellom de to landene. Sammen ruster vi sektoren mot en mer bærekraftig framtid.

Gammel ammunisjon **til**

OPPLÆRING: Le Thai Anh og Le Trung Hieu får opplæring i innsamling av jordprøver under veiledning av Ms. Tran Thi Tu, IREN-tekniker.

For oss er bombene det samme som miljøforurensning, sier Nguyen Kinh, sjef for Luong Mai kommune i Thua Thien Hue-provinsen, Vietnam.

KIMBERLEY MCCOSKER og **BUI DOAN BACH** [tekst]

De siste årene har både givere, ryddeoperatører, myndigheter og lokalsamfunn som er rammet av eksplosiver blitt stadig mer opptatt av å få minerydding og miljø til å spille på lag. I Vietnam har Norsk Folkehjelp konsentrert seg om ett spørsmål: Hvilken miljøtrussel utgjør gammelt sprengstoff når det eldes og går i oppløsning slik at tungmetaller og andre kjemikalier i verste fall lekker ut i matjorda?

Flesteparten av de udetonerte bombene som befinner seg i Vietnam, stammer fra krigen helt tilbake på 1960- og 70-tallet.

Sannsynligvis fins det fortsatt millioner av eksplosiver i grunnen, noen av dem har ligget der i opptil 60 år.

– Bomber og eksplosiver som blir liggende og forvitte i bakken over lang tid, kan utgjøre skade på jordsmonnet. Metallet oksiderer, det skjer forandringer i jordsmonn og tungmetaller som jern, kobber, aluminium og eksplosive komponenter bidrar til forurensning, forklarer Le Dinh Phong, provinsiell operasjonsleder for Norsk Folkehjelp i Thua Thien Hue.

Selv om forskning har avdekket høye giftnivåer i bakken i tidligere krigsområder, har det blitt gjennomført få undersøkelser i Vietnam som ser på hvordan tungmetaller eller kjemikalier fra gammel ammunisjon påvirker omgivelsene.

For tiden gjennomfører Norsk Folkehjelp et pilotprosjekt i Thua Thien i Hue-provinsen sentralt i Vietnam. Ansatte som vanligvis jobber med ikke-tekniske undersøkelser har fått opplæring i å ta jordprøver fra områder hvor det befinner seg sprengstoff i bakken. Norsk Folkehjelp samarbeider med et lokalt universitet som tester om prøvene innehol-

JORDPRØVER: Le Dinh Phong og Le Thai Anh fra Norsk F en jordprøve til IREN-laboratoriet for testing.

TEKNOLOGI: Nguyen Thanh Tuan og Tran Hong Phuong bruker GPS og nettbrett til å identifisere hvor de skal hente ut jordprøven fra. IREN-tekniker Tan Thi Tu viser dem hvordan.

der tungmetallrester fra eksplosiver.

Dr. Ho Dac Thai Hoang er direktør for Institutt for ressurser og miljø ved universitetet i Hue. Det er han som fører tilsyn med laboratoriet der jordprøvene testes for tungmetallforurensning. Han sier fokuset på å undersøke tungmetallrester og lekkasje fra eksplosive krigsrester har kommet som følge av press fra landbruksnæringen og i takt med stigende etterspørsel etter økologiske pro-

besvær

olkkehjelps kartleggingsteam i Thua Thien Hue, leverer

dukter. Det mangler imidlertid fortsatt nok kunnskap om de faktiske konsekvensene eksplosiver har på jordsmonnet.

– I Hue-provinsen gjøres ingen løpende, systematiske studier av hvordan eksplosive rester virker inn på jorda. I fremtiden håper vi at forskningen vil tilpasses bedre de behovene som bønder, grunneiere og produsenter har, sier Dr Hoang.

Selv om Norsk Folkehjelp fortsatt venter svar på jordprøvene som er sendt inn til laboratoriet, skorter det ikke på bevis på at eksplosiver som ligger og rustet kan ha en negativ innvirkning på miljøet.

– Vi ser at sammenlignet med andre steder, vokser planter og busker saktere og gir dårligere avling i områder hvor det befinner seg eksplosiver, sier Nguyen Thanh Tuan, en av jordeierne som har fått jordprøver samlet inn fra jorda si i landsbyen Luong Mai.

Vo Linh Vu, sjef for landsbyen Luong Mai, deler lignende bekymringer.

– Folk har forlatt mange av områdene som er rammet av eksplosiver. Mange steder har kjemikalier lekket ut av bomberestene og satt

vegetasjonen i brann. Det fins en rekke steder hvor trær ikke klarer å vokse til tross for at det befinner seg tett naturskog i nærheten. Miljøforurensningen som stammer fra tungmetall i bomber og miner, har hatt påvirkning på folks helse, liv og inntekt. Folk vil bare ha et trygt miljø å leve og dyrke jorda si i, forklarer Vo.

Ute i felt har også Norsk Folkehjelps stab i Thua Thien Hue-provinsen sett en sammenheng mellom eksplosiver og forurensning. Tran Hong Phuong, teamleder for et av de ikke-tekniske teamene som tar jordprøver, husker en landsby i A Luoi-distriktet, de fjellrike grensetraktene mot Laos.

– Etter krigen var vannet og jordsmonnet i dette området så forurenset med giftige kjemikalier at det var farlig å bruke det, minnes han.

To av Norsk Folkehjelps erfarne team har lært å samle jordprøver i et område hvor undersøkelser allerede har bekreftet at det ligger eksplosiver. De har samlet inn jordprøver på ulike dybder på en angitt GPS-koordinat. Metodikken kan enkelt gjennomføres andre steder dersom pilotprosjektet blir en suksess.

Operasjonsleder Le Dinh Phong er begeistret for det økte miljøfokus i programmet.

– Dette er en del av Norsk Folkehjelps ambisjon om å bidra til merverdi utover selve ryddingen, veilede og støtte lokalsamfunn i sin samfunnsutvikling og tilrettelegge for bedre økonomiske forutsetninger, sier Phong.

FORURENSET: Tran Hong Phuong og Nguyen Thanh Tuan samler en jordprøve fra et område med kjent eksplosiv forurensning.

– Det gjør meg stolt å bidra i et så meningsfullt prosjekt, sier leder for ikke-tekniske undersøkelser i Norsk Folkehjelp, Tran Hong Phuong.

Etter innsamlingen av prøver transporteres jorda til IREN's laboratorium i Hue by for å gjennomgå testing for en rekke tungmetaller. Totalt 64 jordprøver fra landsbyen Luong Mai vil bli testet. Resultatene av prosjektet vil bli delt med landsbyen Luong Mai og spesielt grunneierne, gjennom en rekke rapporter, digitale jordkart og samfunnsopplæringsøkter.

Landet der jordprøvene ble samlet inn, vil primært bli brukt til sesongbaserte avlinger, inkludert peanøtter, kassava og yams; lavverdig skogbruk som akasietrær; og beite husdyr og fjærfe.

– Hvis området er forurenset, vil jeg fortsatt dyrke fordi jeg ikke har råd til å la være, sier Vo Linh Vu. – Jeg har ikke noe annet valg. Jeg vil virkelig rydde opp i forurensningen slik at jeg kan dyrke trygt og utvide produksjonen. Men jeg vet ikke hvor jeg kan få hjelp.

– Det er svært nødvendig for samfunnet å ha kunnskap om forurensningsproblemet. Fortsatt forurensning vil ikke være gunstig for mennesker eller miljø, sier Nguyen Kinh, kommunalsjef i landsbyen Luong Mai. – Dette er en arv av krig som folk som bor her fortsatt blir påvirket av.

Norsk Folkehjelp Vietnam forventer at resultatene av dette prosjektet vil være tilgjengelige tidlig i 2022.

ANALYSER: Dr. Ho Dac Thai Hoang (venstre) og en IREN-tekniker utfører analyse av jordprøver på laboratoriet i Hue by.

FOTO: MED TILLATELSE FRA IREN, HUE UNIVERSITY.

– Sender et **tydelig signal**

Norge var det første Nato-landet som besluttet å sende observatører til FNs konferanse om atomvåpenforbudet i Wien i januar. – Det er et forsiktig, men viktig skritt i riktig retning, sier seniorrådgiver mine- og våpenpolitikk Grethe Østern i Norsk Folkehjelp.

SISSEL FANTOFT [tekst]

Atomvåpenstatene i Nato har reagert negativt på at Norge velger å sende observatører til FN-konferansen om atomvåpenforbudet, som finner sted i Wien i januar 2022.

– Det er ikke overraskende. Vi vet at de frykter hva slags innvirkning traktaten kan ha på deres planer om å fortsatt satse på atomvåpen, sier Østern.

I dag har ni land til sammen nesten 14 000 atomvåpen. Over 90 prosent av disse tilhører USA og Russland. Storbritannia, Frankrike, Kina, Israel, India, Pakistan og Nord-Korea er de øvrige atommaktene.

– NATO har unisont sagt nei til traktaten, derfor var det problematisk for dem at Norge var det første landet som besluttet å sende observatører til Wien. Det laget et bittelite brudd i rekkene, og ble derfor godt lagt merke til internasjonalt, sier hun.

INN I PROSESSENE. FN-traktaten er et direkte resultat av det såkalte humanitære initiativet, som startet med en konferanse i Oslo i 2013 under den rødgrønne regjeringen. De ni atomvåpenstatene boikottet forhandlingene da forbudet ble vedtatt. Det samme gjorde 32 såkalte paraplystater – land som baserer seg på beskyttelse med atomvåpen. Norge er et av disse. Regjeringen Solberg har konsekvent fulgt Natos linje når det gjelder forbudstraktaten. I Hurdalsplattformen, som er regjeringsplattformen for Jonas Gahr Støres regjering, står det blant annet: ««Regjeringen vil at Norge deltar som observatør på statspartsmøtene til traktaten om forbud mot kjernevåpen.»

Da Støre tiltrådte som statsminister 14. oktober, avviste han at dette er første steg

mot at Norge tilslutter seg forbudstraktaten: «Vi har ikke gått inn for tilslutning. Det har Ap vært tydelig på. Traktaten ble ikke fullført av noen NATO-land. Norge var med i oppstarten av dette. Det var jeg som startet denne prosessen som utenriksminister. Jeg er oppatt av at vi kommer oss inn igjen i mange av de prosessene som går fremover. Det er jo veldig alvorlig at nedrustningsarbeidet står så stille. Da går det også gal vei», sa han til VG.

UAKSEPTABEL OG FORELDET TEKNING. Generalsekretær i Nato og tidligere statsminister Jens Stoltenberg er tydelig på at han ikke tror at forbudstraktaten vil gjøre verden til et tryggere sted. Han reagerer derfor på at Norge sender observatører til Wien: «NATOs mål er en atomvåpenfri verden. Men så lenge det finnes atomvåpen i verden, må vi ha

muligheten til å avskrekke med atomvåpen. Vi tror ikke på ensidig nedrustning», sier han til VG.

To andre tidligere norske statsministre, Thorbjørn Jagland og Kjell Magne Bondevik, reagerer på at Natos generalsekretær forsøker å skape et inntrykk av at norsk deltakelse på møtet i Wien betyr å støtte opp om ensidig nedrustning. Det er ikke greit og ikke sant, fastslår de i en kronikk i VG: «Bruk av atomvåpen vil innebære en katastrofe. Ingen ønsker dette. Men hvilken mening gir det å true med noe vi ikke vil bruke? Dette er en uakseptabel og foreldet tekning. Det er behov for nytenkning og nye initiativ for å realisere visjonen om en verden fri for atomvåpen. Forbudstraktaten kan være et bidrag. Den støttes av FNs generalsekretær, to tidligere generalsekretærer i NATO, flere tidligere statsministre, utenriksministre og forsvarsministre – alle med god erfaring og kjennskap til ansvarlig forsvars- og sikkerhetspolitikk.»

– På Twitter omtales dette som The battle of Norwegian prime ministers, så det er noe som absolutt blir lagt merke til, sier Østern.

VIKTIG SIGNAL. Siden valget i Tyskland i september har sosialdemokratenes leder Olaf Scholz sittet i forhandlinger med De Grønne og Det frie demokratiske parti med mål om å danne en ny regjering. Nå har også den nye tyske regjeringen vedtatt at de vil sende observatører til Wien.

Da er det et håp om at også Belgia og andre Nato-land vil følge etter, sier Østern.

Observatørene vil ikke delta i forhandlinger eller avstemninger.

– Likevel sender det et viktig signal at de deltar. Siden atomvåpenstatene i Nato aktivt motarbeider forbudet, har det stor betydning

FNs ATOMVÅPENFORBUD

- Vedtatt 7. juli 2017 av 122 stater, og trådte i kraft 22. januar 2021.
- Landene som støtter avtalen forplikter seg til å aldri utvikle, produsere, teste, besitte eller lagre atomvåpen.
- Avtalen forbyr også enhver overføring eller bruk av atomvåpen, samt trussel om å bruke slike våpen.
- Pålegger parter å bistå med assistanse til ofre etter bruk og testing av atomvåpen, samt med opprydding etter forurensing ved bruk og testing av slike våpen.

← **VIKTIG SKRITT:** At to Nato-land, Norge og Tyskland, har sagt at de ønsker å delta som observatører på FNs konferanse om atomvåpen sender et viktig signal, sier seniorrådgiver for mine- og våpenpolitikk i Norsk Folkehjelp, Grethe Østern.

er for eksempel ikke part i forbudene mot miner og klaseammunisjon, men er likevel største bidragsyter til arbeidet med positive forpliktelser, sier hun.

FORSIKTIG OPPMYKNING. Hvis flere land beslutter å sende observatører til FN-møtet i Wien, er håpet at de vil danne et forum av Nato-land som vil forholde seg til traktaten på en mer konstruktiv måte.

– Det er et viktig neste steg i traktatens liv at paraplystater signaliserer en oppmykning i sin tilnærming. Det styrker også den nasjonale debatten i landene. For Norges del tror vi at observatørrollen vil gi regjeringen nyttig kunnskap om hvordan landene som har sluttet seg til traktaten tenker. Dagens norske politikk er jo at vi ber USA, Storbritannia og Frankrike fortsetter å utvikle og besitte atomvåpen på våre vegne, sier Østern.

73 prosent av nordmenn tror at atomvåpen skaper mer risiko enn sikkerhet, ifølge en spørreundersøkelse som Respons Analyse har gjennomført for Norsk Folkehjelp. Norges største pensjonsselskap KLP besluttet nylig å ekskludere 14 selskaper som kan knyttes til produksjon av kontroversielle våpen som kjernevåpen og klaseammunisjon. Leder for ansvarlige investeringer i KLP Kapitalforvaltning, Kiran Aziz, viser til at FNs traktat om forbud mot kjernevåpen trådte i kraft i januar i år. For å støtte opp om traktens hensikt, ønsker KLP som investor å ha en strengere praksis overfor selskaper som medvirker til opprettholdelsen av kjernevåpen, heter det i en pressemelding fra selskapet.

– At Norge sender observatører til Wien, selv om det er vanskelig på grunn av allianseforpliktelser, er et viktig signal om at Norge ikke er komfortabel med å være imot et forbud mot atomvåpen. Å motarbeide traktaten er ikke en løsning på lang sikt. Selv om det sikkert stormer litt nå, er det viktig at den norske regjeringen tar et slikt skritt, og vi er stolte over at Norge var det første Nato-landet som inntok en slik ansvarlig holdning, fastslår Grethe Østern.

at det dannes en nøytral mellomgruppe av Nato-land som viser at de er positive til traktaten og ønsker det arbeidet statspartene i traktaten gjør velkommen, legger hun til.

POSITIVE FORPLIKTELSER. Landene som har sluttet seg til traktaten forplikter seg til å ikke utvikle, besitte eller true med å bruke atomvåpen. De skal også bistå med assistanse til ofre etter bruk og testing av atomvåpen.

– Det er en viktig, positiv forpliktelse. I tillegg til at atomvåpen ble brukt i Japan i

1945 er det testet om lag 2000 atomvåpen i nærmere 20 land, og det er lite oppmerksomhet rundt følgene av dette. I alle disse områdene bor det mennesker som daglig lever med konsekvensene av atomvåpenprøvesprengninger, og som har fått svært lite hjelp. Traktaten bidrar også til at de får realisert sine rettigheter og får bistand, understreker Østern.

Som observatør kan Norge som ikke-statspart bidra til et slikt arbeid.

– Det viser praksis fra andre traktater. USA

– Ingen sivile ønsker krig

Palestinske Huda Kayed [51] og datteren Rahil Al-Daraji [31] kom til Norge fra en flyktningleir i Libanon i 1999, og har kjent på dødsangsten ved lyden av bombing og skyting utenfor døra.

SISSEL FANTOFT [tekst]
ELLEN JARLI [foto]

Neste år kommer endelig en internasjonal erklæring om å begrense skadene på sivile fra eksplosive våpen i befolkede områder. Når eksplosive våpen brukes i byer, er over 90 prosent av dem som skades og drepes sivile. Gjennom nettverket INEW [International Network on Explosive Weapons] har Norsk Folkehjelp og andre sivilsamfunnsaktører i mer enn ti år kjempet for en EWIPA [Explosive Weapons in Populated Areas]-erklæring, som skal adressere de enorme humanitære konsekvensene som stammer fra bombing i og av byer.

Huda Kayeds besteforeldre var blant 750 000 palestinerne som ble drevet på flukt som følge av opprettelsen av staten Israel i 1948. 300 000 av dem flyktet til Libanon. Huda ble født i Beirut og vokste opp med hele storfamilien som naboer.

– Da jeg var fem år gammel, brøt borgerkrigen i Libanon ut. Lyden av bombing er et av mine aller tidligste minner, forteller hun.

I 1982 invaderte Israel det sørlige Libanon, og beleiret etter hvert også Beirut.

– Vi bodde nær flyplassen hvor det var mye bombing, så familien måtte flykte ut av byen. Det tok flere måneder før vi kunne vende hjem, sier hun.

ILIVSFARE. Israels mål var å fordrive PLO fra Beirut, og sommeren 1982 forlot alle pales-

tinske soldater byen. Israels forsvarsminister Ariel Sharon erklærte at 2000 terrorister fortsatt var igjen i palestinske flyktningleirer, og i september gikk kristne falangister til angrep på leirene Sabra og Shatila og massakrerte flere hundre mennesker.

Huset til Hudas familie lå bare noen hundre meter fra leirene.

– Selv om min familie ikke bodde i en flyktningleir, skjønte vi at vi var i livsfare. Mine foreldre, seks søsken, besteforeldre, tanter og onkler flyktet hals over hode, uten å ta med noe. Det var et mirakel at vi kom oss unna. Jeg husker at det lå lik i gatene, forteller hun.

Ilgjen tok det mange måneder før familien kunne dra hjem.

– Jeg var bare 12 år, og frykten for nye krigshandlinger i gatene fulgte meg hele tiden. Jeg ville bli sterk og hjelpe til med å frigjøre Palestina, men faren min fastslo at våpen og vold ikke er veien å gå. Han mente at jeg heller burde vise frem den palestinske kulturen, minnes hun.

Mellom 1985 og 1987 var det flere runder med harde kamper og beleiringer av palestinske leirer i Libanon.

– I vårt nabolag levde sjiamuslimer, sunnimuslimer og kristne side om side, og jeg skjønte ikke hva som var årsaken til konfliktene. Vi ble trakassert av libanesisk milits og til slutt kastet ut av huset vårt. Derfor flyktet vi til min mors familie sør i Libanon, forteller Huda.

FLYKTET FRA KRIG: Palestinske Huda Kayed og datteren

DISTRAHERT MED MUSIKK OG DANS. 19 år gammel giftet Huda seg med en irakisk journalist som hadde flyktet til Libanon.

– Han bodde i en flyktningleir, og etter at vi giftet oss måtte jeg også flytte dit, forteller hun.

I løpet av de neste årene ble døtrene Rahil, Hala og Nina født mens familien bodde i lei-

Rahil Al-Daraji er begge preget av sin bakgrunn fra Libanon hvor krigshandlinger og bomber var en del av hverdagen.

ren. Huda forsørget familien siden ektemannen ikke hadde arbeidstillatelse.

– Jeg husker godt lyden av bombing, skyting og jagerfly som fløy over hustakene. Mamma pleide å sette på høy musikk og danse med oss for å distrahere oss. Hvis hun ikke var hjemme eller lå og sov, måtte jeg som eldstemann berolige småsøsknene mine som

var livredde. Da var det ikke rom for å være redd selv, forteller Rahil.

Hun mener at dette er noe av det mest ondskapsfulle, umenneskelige og urettferdige hun kunne bli utsatt for.

– Som et lite barn hadde jeg ikke noe annet valg enn å akseptere at døden var nær, om og om igjen. Samtidig måtte jeg svelge fryk-

ten og fortelle søsknene mine at alt var bra, og prøve å skape en falsk trygghet i elendigheten, sier hun.

Den psykiske terror og lidelsen som hun, familien hennes og andre mennesker i krigsherjede områder har kjent på, er helt uakseptabel, understreker Rahil.

– Det krever en større vilje og handlekraft ►

AVSKJED: To uker før familien reiste som kvoteflyktninger til Norge i 1999 tok Huda med døtrene til fotografen, slik at familien skulle ha et minne om dem. F.v.: Huda, Rahil, Hala og Nina.

fra det internasjonale samfunnet for å sørge for å beskytte sivile som blir rammet av krigens konsekvenser, sier hun.

BEARBEIDER TRAUMER. I 1999 kom familien til Kongsvinger som kvoteflyktninger gjennom FN.

– Selv om vi var fysisk trygge i Norge, mistet vi den sosiale tryggheten ved å ha familie og venner rundt oss. Jeg hadde en konstant uro i meg som jeg ikke klarte å sette ord på. Jeg snakket svært lite med mine norske venner om bakgrunnen min, både fordi jeg ikke visste hva jeg skulle si, og fordi jeg ikke ville belemre dem med de vonde minnene, sier forteller Rahil.

– Jeg fant ikke rom for mennesker som hadde levd i krig i det norske samfunnet, men tiden har lært meg å selv skape det rommet, og finne verdien i det å være et menneske med krigens tunge bagasje, legger hun til.

Det var ikke bare jagerfly og bomber som skapte frykt i Rahils barnesinn.

– I en flyktningleir må du også passe deg for farlige mennesker – det var stadig kidnappinger og skyting i de trange gatene. Jeg løp alltid, uansett hvor jeg skulle, og det fortsatte jeg med i Kongsvinger hvis jeg så noen jeg syntes så skumle ut. Noen ganger følte jeg

VIL BIDRA: Både Huda og Rahil er engasjerte medlemmer i Norsk Folkehjelp. Huda var i 12 år ansatt ved Håvelsåsen flyktningmottak, mens Rahil var med og startet Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom Kongsvinger.

et behov for å løpe i frykt for at noe vondt skulle skje med meg, og det tok meg mange år å venne meg til freden, sier hun.

Først i voksen alder har Rahil begynt å bearbeide traumene fra barndommen.

– Yoga, meditasjon, poesi og turer i natu-

ren omgitt av stillhet har vært min måte å håndtere de vonde minnene på. Nå klarer jeg å hente styrke og drivkraft fra den redde lille jenta jeg en gang var, og bruke erfaringene mine til noe positivt, forteller hun.

Rahil jobber som tospråklig lærer i Nes

kommune, og møter ofte barn som har flyktet til Norge fra krigsherjede områder.

MØTTE NORSK FOLKEHJELP. Da Huda kom til Kongsvinger, kjente hun igjen Norsk Folkehjelps logo fra Beirut.

– Kusinen min jobbet på et Norsk Folkehjelp-senter som hjalp palestinere som hadde gjennomgått amputasjon, og jeg hadde besøkt henne der. Jeg ble med i laget på Kongsvinger som frivillig, og ble etter hvert ansatt i Norsk Folkehjelps flyktningmottak på Håvelsåsen hvor jeg var ansvarlig for informasjon, retur og menneskehandel, sier hun.

Rahil meldte seg inn i Norsk Folkehjelp Kongsvinger under flyktningkrisen i 2015.

– På grunn av mine erfaringer i barndommen syntes jeg at verden var full av ondskap, og jeg ville så gjerne bidra til å skape en bedre verden. Jeg kjente meg igjen i syrernes situasjon – de måtte flykte fra sitt hjemland akkurat slik palestinerne gjorde, forteller hun.

Rahil var med og startet Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom Kongsvinger, hvor hun var aktiv i flere år og satt i styret. I dag bor hun på Årnes og er aktiv i Norsk Folkehjelp Kongsvinger. I tillegg sitter hun i Sentralt samfunnspolitisk utvalg og leder Palestina-nettverket i Norsk Folkehjelp.

– Jeg oppdaget at Norsk Folkehjelp var en åpen og tolerant arena hvor jeg kunne vokse og lære, og samtidig bruke mine erfaringer til å skape noe positivt. Jeg har blitt kjent med mange gode mennesker som tror på det samme som meg. Det krever mye å

tale fra et sårt hjerte, men i Norsk Folkehjelp finner jeg rom for å bruke min stemme og kjempe for fred, solidaritet og rettferdighet sammen med andre ildsjeler, sier hun.

BESKYTTE SIVILBEFOLKNINGEN. Huda og Rahil er glad for arbeidet med en politisk erklæring mot eksplosive våpen i byer.

– Jeg vil aldri glemme erfaringene fra Libanon. Selv om jeg har bearbeidet traumene slik at jeg fungerer i hverdagen, vil frykten fra barndommen alltid prege kropp og sinn. Uskyldige sivile har ikke bedt om å bli bombet eller delta i kriger. Det aller viktigste er å skåne liv. Alle mennesker er like mye verdt, og den verdien bør løftes frem også når det kommer til krig, understreker Rahil, og får støtte av moren:

– Vi ser på oss som selv som heldige fordi vi overlevde, i motsetning til mange andre palestinere. Broren min bor i Gaza med familien sin, og de lever fremdeles under frykten for bomber, sier Huda.

Begge håper at erklæringen er et skritt i riktig retning mot bedre beskyttelse av mennesker som bor i krigsområder.

– Det er fortsatt mange barn i verden som gruer seg til å sove, og foreldre som prøver å beskytte dem så godt de kan, samtidig som de vet at døden kan komme når som helst. Som barn visste jeg at jeg kunne dø, men jeg fornektet det. Ingen barn skal behøve å vokse opp med vissheten om at hver dag kan være den siste – alle barn fortjener en trygg barndom sier Rahil.

SÅRT HJERTE: Rahil vil aldri glemme erfaringene fra Libanon. – Frykten fra barndommen alltid prege kropp og sinn, sier hun.

– Ingen sivile ønsker krig eller at barna deres skal leve i fare. Derfor er det viktig å begrense krigføring i områder som er bebodd av sivile, fastslår Huda.

EWIPA-ARBEID

- › Det pågår for tiden et viktig arbeid for å få stater til å anerkjenne og gjøre noe med de enorme humanitære lidelsene som følger av bruk av eksplosive våpen i byer.
- › Eksplosive våpen med stor områdedeffekt, som for eksempel store flybomber, har som oftest grusomme konsekvenser for sivile når de brukes i byer.
- › Stater skal neste år forhandle om en politisk erklæring som anerkjenner disse problemene, og forsøker å begrense skadene fra eksplosive våpen i større grad, samt hjelpe ofre.
- › Norsk Folkehjelp jobber hardt for at stater skal ta dette på alvor og vise vilje til reell endring som fører til færre lidelser for sivile i krig. Vi tror at en solid politisk erklæring er et viktig sted på veien til bedre beskyttelse av sivile i uran krigføring.

TETTE BÅND: Huda besøker gjerne datteren Rahil i leiligheten hennes på Årnes. Rahil jobber i dag som tospråklig lærer i Nes kommune.

Vi snakker om en **ny landminekrise**

Stadig flere dør i mineulykker, og andel barn som dør eller lemlestes, er stigende, viser en ny rapport. Samtidig kuttes den globale støtten til humanitær minerydding og landmineofre. Norsk Folkehjelp er bekymret over utviklingen.

INGEBJØRG SØRENES [tekst]

Det har vært en dramatisk oppgang i antall mineofre de siste årene. Ifølge årets «Landmine Monitor» ble 7073 mennesker drept eller skadet av landminer og andre typer eksplosiver i 54 land i 2020. Dette utgjør nesten 20 mennesker hver dag. Det er en økning på 20 prosent siden 2019, og mer enn dobbelt så mange som i 2013, da antall ulykker var rekordlavt.

Syria og Afghanistan topper den dystre statistikken over registrerte mineulykker i fjor. På verdensbasis lever flere titalls millioner mennesker i et område hvor det befinner seg eksplosive farer i bakken.

DEN GLEMTE KRISEN. Den voldsomme økningen i mineulykker skjer samtidig med at finansieringen av minerydding går ned: I oktober kom den oppsiktsvekkende nyheten om at Storbritannia skal kutte støtten til minerydding med hele 80 prosent de neste tre årene.

– Dette er svært alvorlig for konfliktrammede land som Irak, Libanon, Vietnam og ikke minst Zimbabwe, et land som opprinnelig lå an til å nå sin målsetning om å bli fritt for landminer innen 2025. Nå går landet en usikker fremtid i møte. Vi ser med bekymring på at flere land som har et mineproblem, sliter med å nå tidsfristene de har satt for å bli minefrie fordi de mangler finansiering, sier leder for humanitær mine- og eksplosivrydding i Norsk Folkehjelp, Per Håkon Breivik.

Ifølge Breivik er kuttet ekstra oppsiktsvekkende ettersom Storbritannia er en av bauerne innen minerydding.

SÅRBARE: Nær 1900 barn ble registrert drept eller lemlestet av en landmine i 2020. Her fra Hajjah-provinsen i krigsherjede Jemen, hvor miner og eksplosiver utgjør en stor risiko for barn og voksne. FOTO: MOHAMMED ALWAFI/XINHUA/NTB.

Vi husker alle bildene av prinsesse Diana, som kort tid før sin død spaserte gjennom et minefelt i Angola for å sette søkelys på det som ofte kalles «den glemte krisen». Diana var kanskje en av de fremste målbærerne for det britiske engasjementet for minerydding, som nå virker å være på hell, sier han.

ØKNING I BARNEOFRE. Årets landminerapport viser at åtte av ti mineulykker omfattet sivile. Drøye halvparten av ofrene var barn. I 2019 lå dette tallet på 43 prosent.

– Barn er enda mer sårbare for eksplosive våpen enn voksne. Om de skulle være så heldige å berge livet, vil de likevel være skadet for livet og sannsynligvis måtte leve videre med amputerte bein eller armer, syns- og hørselsskader. Med den nedsatte arbeidsevnen mange mineoverlevende får, blir de potensielt en ekstra belastning for familien. Mange får ikke den hjelpen de trenger, sier Breivik.

IMPROVISERTE LANDMINER. Det historiske landmineforbudet trådte i kraft i 1999, noe som ga et skikkelig løft for minerammede samfunn. Fram til 2013 ble stadig færre

mineulykker registrert, men de siste årene har pendelen gradvis snudd. Dette skyldes i all hovedsak oppblomstringen av improviserte landminer, som har forårsaket enorme lidelser og vært et hodebry for mineryddingsoperatører det siste tiåret. I 2020 var improviserte landminer skyld i mer enn halvparten av eksplosivulykkene på verdensbasis.

– Vi snakker vi om ustabile, hjemmelagde miner med helt andre mekanismer og ofte kraftigere sprengladning enn konvensjonelle miner. Det er i all hovedsak terrororganisasjoner og andre ikke-statlige aktører som bruker dem. IS var for eksempel notoriske i sin masseproduksjon og minelegging i okkuperte områder av Irak og Syria, til stor frykt og fortvilelse for innbyggerne. Det er ingen overdrivelse å konstatere at verden dreier i retning av en ny landminekrise, forklarer Breivik.

Selv om Norsk Folkehjelp og andre operatører bruker store ressurser på å kartlegge og rydde i disse områdene, er det et farlig og møysommelig arbeid som vil ta årevis å ferdigstille. I mellomtiden lever lokalbefolkningen side om side med de eksplosive dødsfellene.

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Norsk
Jernbaneforbund

Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

Norsk Lokomotivmannsforbund

Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

LO Media

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet

Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet

Avd. 5

Avd. 3

Møre og Romsdal

Fellesforbundet

Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet

Marinestasjonen

Fellesforbundet

Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag

Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet

Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet

Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag

Mattilsynet

Fellesforbundet

Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet

Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet

Avd. 108 Innherred Fagforening

FAGFORBUNDET

Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet

Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet

Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet

Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT

Hordaland/Sogn og Fjordane

Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 14 000 medlemmer i Norge og 2500 ansatte i over 35 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Olav Tryggvasonsgate 5,
7011 Trondheim
regionskontoret.midt@npaid.org

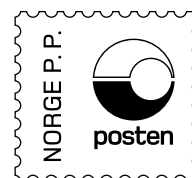
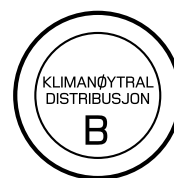
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

En symbolsk julegave som redder liv

Hver dag skades eller drepes noen av en landmine eller klasebombe. Nesten halvparten av ofrene er barn. Ingen vet hvor de livsfarlige landminene ligger gjemt.

For 20 kroner kan vi i Norsk Folkehjelp rydde en kvadratmeter fri for landminer. Gi så mange meter du ønsker til noen du er glad i.

Norsk Folkehjelp

Scann QR-koden med kamera på mobilen din og kom rett til nettsiden vår eller gå inn på symbolskegaver.no/kampanje